

१२१

दर्ता नं.: ४८/२०७६/७७

पुर्खा दय्क तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति
पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका

पुर्खा दय्क तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति

स्वयं

नेपाल संवत् १९४४ कछलाथ्व / २०८० मंसिर १ / 2023 Nov. / ल्या: ९५, दौ: ६

न्हूँ देँ १९४४ या मिन्तुना

चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टी

क्षिचाङ (तिष्ठत) स्वशासित लागाय छयाज्जे

वाङ च्युन चन जु याता स्वपय लक्षकुक्ष

कर्णाली प्रदेश सभाया दृजः मण्डारी नगर प्रमुख प्रजापति जु नपां
(२०८० कार्तिक १४ गते)

धरानया बुद्धिजीवी पुचः ख्वप नगरपालिकाय्
(२०८० कार्तिक १८ गते)

; Dkfb sLo

@)*) dh; / !, c^as !@!, jif[^]

संघ, प्रदेश व स्थानीय सरकार मिलय् जुयो तः ठवरवा ब्वः थाय् ग्वाहालीयाय् मः ।

पश्चिम नेपःया रुकुम, जाजरकोट व मेमेगु थासय् तः भवखा ब्वयो अपलं धनजनया नोक्सान याडः बिल । कार्तिक १७ गते चान्हय् भवखा ब्वःगु च्यान्हू मयाकः दय धुडानं स्थानीय जनताता राहत व ग्वाहाली मयागुलिं सरकारता कुंखिडः च्वंगु दः । पहाडय् लागू ख्वंगु थासय् छँ मदय्क च्वनय् मः बलय् अः म्वाडः च्वंपुं मनूत नं ल्वचं कयो सीला दक पीर कायो च्वंगु दः । बुर्खाँ प्याहाँ व काथं चिकुयो प्यम्हा मनू सीय धुंकल । अः प्वाथय् दःपुं मिसात, मचात व वैस वापुं बुहाबुहीपुं अपलं पीडित जुयो च्वंगु दः ।

संघ, प्रदेश व स्थानीय सरकारत मथां हे मिलय जुयो ग्वाहाली याय् मालय् धुंकल । जाजरकोट व रुकुम पश्चिमया जनप्रतिनिधिपुं अपलं बिचः याडः मथां हे हज्याय् मः उलिमध्ये स्थानीय तहया जनप्रतिनिधिपिन्ता जनतां अपलं बिश्वास व आशा याडः च्वनि । छायाधःसा स्थानीय सरकारता जनतां छँ हनयया सरकार दक डालः कायो च्वनि ।

जनताता तुरुन्त उद्धार, राहत व पुनः स्थापनाखय् ग्वसः ग्वयो ज्या हज्याकय्गु स्वयो सरकारया उच्च पदाधिकारीपुं न्हिं न्हिं धाय्थें हेलिकप्टरय् च्वडः आना स्वः वाडः च्वना । राष्ट्रपति प्रधानमन्त्री व मन्त्रीत न्हिया न्हिथं स्वः वाडः च्वंगु स्वय बलय् जस काय्गु मतिं जक वाडः च्वंगु थें च्वँ । धात्थें धाय्गु खःसा जनताता समस्या व बलय् फुक्कं मिलय् जुयो राज्य संयन्त्रं बल्लाक समस्या ज्यंकय् मः ।

अः स्थानीय तहलय् जनप्रतिनिधिपुं दःगुलिं संघ व प्रदेशं राहतया फुक्क ज्या वडा वडाता बियमःगु नपां फुक्क वडाया जनप्रतिनिधिपुं छ्यलः अलय् ग्वाहालीमिपुं पुचः दय्क मः काथंया स्वास्थय शिविरत तयो मथां हे ज्या न्ह्याकय् मःगु खः ।

उद्धार व राहतया ज्या इवः नपां जनतात ख्वं थियो कष्ट मजुइकेता अस्थायी बसोबासया ब्यवस्था याडः बियमः । सरकारं क्वः छ्यूगु धेबां छँ दुडः च्वनय्थाय् मरुपिन्ता स्थानीय जनता, सेना प्रहरी व ग्वाहालिमिपुं मिलय् जुयो अस्थायी बसोबास दय्कः बियगु बिचः याय् मः ।

थजगु सड्कटया इलय् थी थी दातापुं संघ-संस्थात, एन जि ओपुं राहत उद्धार या नामय् आना दुहँ वानय् फः । अमिसं छुं भाति राहत बियागु किपात पिब्वयो चान्हिं मधः सें ज्या साडः च्वंपुं जनप्रतिनिधिपुं व मेपुं ग्वाहालिमिपिसं छुं हे ज्या मयागु थें च्वंकः बदनाम याइगु पाखय् नं बिचः याय्मः । उकीं ग्वाहाली व उकिता इयगु ज्या छप्वालं (एकद्वार प्रणाली) जक बिय मः ।

संघ, प्रदेश व स्थानीय तहं थःथःगु हे पहलं ज्या याः सा जनताया विश्वास म्हवँ जु जुं वानि । अलय् मः थाय् मथ्यनि, म्वः थाय् वा गनां नेकः नेकः नं राहत ब्यू वानय् फः ।

सरकारं पीडितपिन्ता च्वनय्गु अस्थायी थाय् मथां दय्कः बियमाल, जनताता जुयो च्वंगु दुःख मथां ज्यंकय् फय्मः । धेबा खर्च याय्गु अःपुगु लौपु ज्वनय्मः । व स्थानीय तहया लाहातय् ब्यूसा अःपुक ज्या याई । राज्यं मः काथंया जनशक्ति छ्यलः उगु थाय् स्वयो भवखाचां स्यंकय् मफैगु (भूकम्प प्रतिरोधात्मक) छँत दानय्ता ग्वाहाली याय्फय्मः ।

तः भवखाचां ल्हाडः सीपिन्ता बिचः हाय्कसे परिवारजनपिन्ता धैर्य याय् फय्मः दक समवेदना प्वंकसे घःप जूपिन्ता मथां लानय् मःदक कामना याय् ।

पिकाक-ख्वप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकबञ्जार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा-रेणु ध्वजु, थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६१३०४३, ई-मेल- khwopapau@gmail.com

का. रोहितया चीन यात्रा जातीय प्रदर्शनी भवनः

- नारायणमान बिजुवछें (रोहित)

प्यालेस म्यूजियम स्वय धुकः मोटर जातीय प्रदर्शनी भवन पाखय् थेंकल । उकिया खाँ चवय हे न्हि थानय् धुन । उखुनुं जिमिसं जातीय प्रदर्शनी भवनय् विशेष याडः तिब्बतीय कक्षखय् मन क्वसाय्क स्वया ।

तिब्बतया (सांदेशया) कक्षसं तिब्बतया भौगोलिक नक्सा, चार्ट व खनिज वस्तुत व्वयो तःगु दः । मेगु क्वथाय् तिब्बतया कला व सांस्कृतिक वस्तुत व्वयो तःगु दः । स्वक्वगू क्वथाय् तिब्बतया शान्तिपूर्ण मुक्तिलिपा जूगु मू मू घटनात व थी थी दस्तावेजत व किपात व्वयो तःगु दः । व फुक्क व्वयोतःगु वस्तुत स्वयबलय् यां मुक्ति हाँ तिब्बत धात्थें हे नर्कथें वा काल कोठरी जुयो चवना । मुक्ति हाँ दलाई लामा व मेपुं मठाधिकारीपिनिगु अत्याचार फय् हे मफय्कः यागु जुयो चवना । जनतां छुं हे काथंया राजनैतिक अधिकार वा मौलिक अधिकार काय मखां । जनतातय्ता तस्कं क्वत्यलतःगु, अपुं तस्कं शोषित जुयो चवना । राजनैतिक अधिकार माला धःपिनिगु लाहा त्वाल्हाडः बिइगु, स्याइगु (मृत्यु दण्ड) नपां थी थी काथंया जीव फय मफैगु अमानुषिक दण्ड बिइगु । अजगु फुक्क दसि नपां आना

व्वयो तःगु दः । हठकडी व नेलनपां त्वाल्हाडः ब्यूगु लाहा व तुति नं आना व्वयो तःगु दः । मुक्ति लिपा साम्राज्यवादीत, भारतीय प्रतिक्रियावादीत व तिब्बतयाय् हे प्रतिक्रियावादीतय्सं तिब्बतय् प्रतिक्रान्तियाय्ता छ्यःगु ल्वाभःत जिम्मेवार नेता तय्गु पौत, थी थी फुक्क वस्तुया किपा कायो क्यडःतःगु दः । अपलं ल्वाभःत अमेरिका व भारतय् दय्कः तःगु खः । व ल्वाभ त तिब्बतय् जूगु प्रतिक्रियावादी असफल विद्रोहखय् लुट्ययाडःतःगु खः । थुगु व्वज्या स्वयो नेपःदेनपां स्वाडः च्वंगु चीनया छगू अभिन्न अड्ग तिब्बत (सांदेश) या बारे अपलं खाँ थुल ।

काप कारखाना

१४ जुलाइया सुथाय् सिया जा नय धुकः मोटर पेकिङ्या छगू कापः कारखानाय् दिकय् यंकल । कारखानाया लुखातं हे थुइके फःकि थुगु कारखाना न्हगु व तः हांगु जुई दकः । थुगु कारखाना १९५४ सं न्ह्याकः १९५५ निसं हे काप थाडः पिकःगु जुल । थव कारखाना लच्छिया १ करोड ३० लाख यु आन तकाया काप पिकाई । गजया ल्याखं ५५ लाख गज स्वयो अपः कापः पिकाई । थुगु कारखानाय् २५०० ज्यामित ज्या सानि गुकि सच्छिखय् न्हयःव (७० प्रतिशत) मिसात ज्यामित दः । व मिसात मध्ये नं चयव्वः (८० प्रतिशत) ल्यासेपुं मिसामस्त दः । व ज्यामित नं च्याधौ - च्याधौ ज्या सानिपुं याडः स्वंगू पुचः तयो तःगु दः । अपलं ज्या सां सां (लामो कुदाइ) लिपा थुकिं यक्व यक्व हे काप थाडः पिकःगु जुयो चवना । लामो कुदाई १९५८ सं लागु यागु चिनिया जनताया उत्पादन व ज्यायाय्गु नीति खः । वहे काथं भन भन बांलागु, मथां

अलय् दकलय् दांकः अपलं अपः काप पिकाय्ता ज्या सानी । व छगू दे ब्यागु आन्दोलन खः ।

कारखानाया न्ह्याकामिपुं नपां खाँ ल्हाय धुंके जिमिसं सत्कार गृह पाखं कारखानाया थीथी विभाग, ज्यामित च्वनिगु छँ, कारखानाया ज्यामित ज्या साडः च्वनिबलय् अमि मचात तैगु शिशुशाला व मचाक्यबः, सांस्कृतिक विभागत स्वया ।

कारखाना न्हंगु पहः याय्गु खः । अथे धाय्गु थुगु कारखाना थमनं हे ज्या सानिगु (स्वयं चालित) कारखाना खः । कारखानाय् ज्या सानिपुं ज्यामितय्ता छुं काथं जीवय् मदिइकेता ज्या सानय्ता थाय्ता, भवनत, वैज्ञानिक ढंगं दय्कः तगु दः । ज्यासानिपुं यां अपलं मिसात हे खः । दकलय् न्हःपां जिपुं काचिगु कपाय् हियो सफा याइगु थाय् स्वः वाडा । आना काचिगु कपाय् प्याहाँ वयो च्वगु दः । अलय मेगु प्वालं फोहरगु कपाय् दुता छ्वयो च्वंगु दः । सफागु कपाय् हकनं मेगु मेसिन दुनय् द्रहं वाडः मेगु क्वथाय् क्वापि (प्युरी) जुयो प्याहाँ वयो च्वंगु जुल । मेगु व्व खय् थ्यनिबलय् क्वापि (प्युरी) खं लुमखय् का जुयो प्याहाँ वयो च्वंगु जुल । अलय व यक्व यक्व सुकात मेगु क्वथाय् स्वः वाडा बलय् काप जुयो प्याहाँ वयो चवना । छक्व छक्व क्वथाया लकस फुक्क वैज्ञानिक पहलं हे दय्कः तःगु दः । सुकाखं काप जुयो प्याहाँ वैगु क्वथाय् थःथमं (कृतिम तरिकां) हे आनाया वायुमण्डल आद्र दय्क ब्यूगु जुल । गुकिं का चबुइ मखु । छगू विभाग मेगु नपां ला व लुसिया स्वापु थें खानयु दः । नपां फुक्क विभागत पुर्णरूपं थःथमंहे (स्वयंचालित) न्ह्याइपुं खः । ज्याखय् वपुं फुक्क ज्यामित, विस्कं नं फियो ज्या सां वपुं ल्यासे ल्यामहोपुं

सच्छिव नीळगुगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

फुक्क तस्कं होसयाड ज्या साडः च्वंगु खानय् दः । कारखानाया छक्क छक्क क्वथाय् 'लामो कुदाई' (तापाक्क डायो वानय्गु) व बेलायतता हिडादा दुनय् लिफियगु नारा च्वयो तःगु पोष्टर व प्लेकार्डत च्वयो तिकःतःगु दः । थाय् थासय् 'कम्पुनिष्ट पार्टी जिन्दावाद, समाजवाद तस्कं बालां' धाय्गु च्वयोतःगु तःतः पागु प्लेकार्डत तयो तःगु दः ।

वनलिपा जिपुं ज्यामितय्ता तैगु छँ स्वःवाडा । स्वंगू-प्यंगू, प्यंगू-डांगू ताया न्हँ न्हँगु काथं दाडः तःगु डय्खा मयाकं छँत दः । अजगु आवास गृह नेताजि दः - न्हापागु भवनय् इहिया जुय धुपु ज्यामित च्वनिगु क्वथाया लच्छिया १ युआन (चितियाँ छर्का) अलय इहिया मजपुं ज्यामित च्वनिगु क्वथाया लच्छिया ५० सेन्ट (अमिगु छम्ह्वँ) वः अथेधाय् भाडा काथं पुलिगु । इहिया जपुं ज्यामित च्वनिगु छँ इहिया मजपुं च्वनिगु स्वयो भातिचा अपः व्यवस्थित खानय् दः । गुकि अमि मचातय्गु लागिं नं व्यवस्था याडः तःगु दः ।

कारखानाया मंकःभुथु (भान्छा घर) ल स्वः वाडा । यक्व तः क्वगु क्वथा जुयो च्वना । आना संकिपा, प्याखंत, सभा व मेमेगु सांस्कृतिक ज्याभ्व त नं न्ह्याकिगु जुयो च्वना । उगु हल पिनय् नं स्वय बलय् संकिपा क्यनिगु हल थें हे च्वं । छुं प्याखं व संकिपाया किपा त व सूचंत खाडा । उगु हल यक्व हे तःक्व धाय् मः । नइगु इलय मेच टेबुलत तैगु अलय मंकःगु भान्छा क्वथा जुहे जुल । टेबुल लिकायो मेचदक छसिकाथं तयो च्वनिबलय् संकिपा क्यनिगु हल, प्याखं क्यनिगु दबु वा सभा व मेमेगु छुं सांस्कृतिक ज्याभ्वःया लागिं पाय्छि जुई । हलया छखय् कुनय् दबु थें छगू दय्कः तःगु दः मेदखय् संकिपा क्यनिथाय् थें जति (प्रकाश) प्याहाँ वइगु प्वःत दय्कःतःगु दः । दबुली संकिपाया धर्की थें नं तयो तःगु दः । थुकाथं व तःगु ज्या काय् ज्यगु बहुउद्देशीय भवन खः ।

मचाक्यवय् मचातय्सं छुं छुं सय्कः च्वंगु दः । जिपुं अमिगु क्वथाय् द्रहँ वाडा ।

द्रहँ वानय् साथं अमिसं छसलं हालः धाल - 'सुसुहाउ' । उकिया नेव भाषं अर्थ खः कका ज्वज्वलपा । व मचातय्गु सलय् तस्कं हे थः म्हाथें (आत्मीयता) धाय्गु पहः पिज्वः । मचातय्सं डापु खुपु म्ये हालः न्यंकला । म्ये फुक्क कोरस अथेधाय् फुक्क मुडः हालिगु पुचः म्ये खः । समाजवाद बांला, पूर्व पाखय् ह्यो लिभः थित, चिनियाँ सर्गय् माओत्सेतुङ्ग, ताइवान मुक्त यो, नायोभाजु माओ जिन्दाबाद थी थी म्ये या नां खः । अमिता ब्वकिपुं वा सेवा याइपुं तता पिसं पियानो थाय् साथं हे फुक्कसिनं म्ये हाल हल 'तुङ्ग, फाङ्ग, होङ्ग।' उकियाता खाय् ज्याय् बलय् पूर्व पाखय् ह्यो लिभः थित- म्ये थथे दः -

ह्यो लिभः थियवं सुजद्यो लुल
चिनियाँ सर्गय् नायोभाजु माओत्सेतुङ्ग
उकिं जनजीवन चकांक बिल
जनताया नुगः

सुजद्यो थिई, चाकलीं तुइजला लुलः
मुक्ति आना वई गना कम्पुनिस्ट पार्टी दै

क्वथाय् हाय्पुकः सः श्वयो च्वंगु जुल । गुलि बांलाकः तालिम बियो तःगु, अजुचायपूगु तालिम, प्याखं नं उलि हे बांला, अः निसें हे व मचातय्गु सांस्कृतिक जीवन थुलि बांलाक न्ह्याकः यंकः सेलिं कन्हें तस्कं बांलाइगुलि गनां हे शंका यायगु थाय् मरु । कन्हैया अमिगु दिन धात्थें हे चकानि । प्याखं स्वयं धुंकः मचात नपां लाहा मिलय् याडः विदा कायो शिशुशाला पाखय् वाडा ।

शिशुशाला कारखानाय् ज्या सानिपुं ज्यामि पिनिपुं दुरु त्वं पुं व चिच्या चिच्याहिपुं मचात तैगु थाय् खः ।

जिपुं वाडा बलय् मचात थुपुइक द्यङ्गः च्वंगु जुयो च्वना । नर्सपिसं जिमिता सः मवयक, दुनय स्वजक स्वयता अनुमति बिला । तःहांगु हलय नीगू स्वीगू खाताय् मचात आनन्द देडः च्वंगु दः । अमिता याडः च्वंगु सेवा खय् गनां हे छुं हे धाय्थाय् मरु ।

शिशुशालां भातिचा तापाक्क छथाय्

ख्यलय् ज्या सिध्यक् वपुं ज्यामित थःगु कक्षाखय् च्वङः आखः ब्वङः च्वना । ज्यामित ज्यानं याई फुर्सत दतकीं अवकाशकालीन ब्वनय्कुथि ब्वनि । थुगु कारखानाय् ज्या सानिपुं अपलं ज्यामित च्वयया तगिमय् ब्वङः च्वपुं ब्वनामित जुयो च्वना । थथे छम्हा छम्हा ज्यामि तय्ता थःथःगु ज्यानपां व्यक्तित्व विकास याय्गु मौका नं उथिग्यंकः बियो च्वंगु दः ।

उगु कारखानाय् ज्यामितय्ता थयं मथयं लच्छिया ६० युआन ज्याला बिई । अलय ज्याला ज्या स्वयो या सिद्धान्त काथं बिई । ६० युआन मध्ये १२ निसे १५ युआन नयगुलि खर्च याई । ल्यं दःगु मेगु धेबा नं व थःता मन दःगुलि खर्च याई । व बाहेक मेगु लोक कल्याणया सुविधात, गथेकि वास खर्च, शिक्षा त धेवापुल्य् म्वायुक निःशुल्क बिई ।

उपचार व शिक्षा थजगु लोक कल्याणया सुविधा त धेबा पुलय म्वायकः काय् दः सेलि १२ निसें १५ युआन तक नयगुलि खर्च याडः ल्यंदःगुः ४५ युआन छु अमिता खर्च गाई मखुला ? नपां थुगु कारखाना थमं हे (स्वचालित) कारखाना खः । गुकि जिवय दिक ज्या सानय् म्वः । विदा दैगु इलय कारखानाया अधिकारी वा सञ्चालक नपां ज्यामितय्गु छम्हा छम्हासिया जीवनया छगू छगू लागाया खाय् न्हयसः लिसः याडः लिसः न्यडा । गुकि वयकलं धायोदिल-श्व फुक्क ज्यामितय्सं सुविधा काय् खांगू हे कम्पुनिष्ट पार्टी निःस्वासेलिं खः । खाँ ल्हाय्गु इलय् दश्वी - दश्वी कारखानाया मेसिनमा ध्वार ध्वार सः वैगु । सुभाय देछासे जिपुं विदाफ्वङः वया ।

आनानं विदा जुयो जिपुं पेकिङ्ग रेलवे स्टेशनय् थयंकः पेकिङ्ग नपां विदा कायो च्वडा । बसं क्वहँ वयो नेगू लाख यात्रु त इरुथिरु जुय फःगु तःहांगु व न्हँगु रेलवे स्टेशनय् द्रहँ वाडा । स्वन्हँ स्वचालित हे खः । जिपुं शांघाइ वानय्ता च्वङ-च्वडा, लाल चीनया मू थाय् पेकिङ्गकय् विदा कायो ।

सिद्धान्तहीन राजनीतिया छगू दसु कोशी प्रदेश

विवेक

राजनीतिक दलत सिद्धान्त व विचःया लिधंसाय् छगु आदर्श समाज निःस्वानयगु तातुड पलिस्था यागु जुई । वहे खाँया लौपु ज्वडः कार्यकर्तात छगू थासय् मै वई । उगु दल तयसं गुब्ले सिद्धान्त, बिचः व नैतिकता त्वः ति उब्ले अपुं दलकाथं काय् फैमखगु अपुं अवसरवादी हुलया पुचः खय् हिलः वानि । लब नयगु बाहेक अमिगु मेगु छु हे ज्या दै मखु । गुखय् नय् दै उखय् जक जुइपिनिगु भर दैमखु । अजपिसं थः ता जक जिइगु जूसा न्ह्यागुं इलय नं भांगः लाई, धोखा बिई, विश्वासघात याई । थौं शासक दलं वहे पहः क्यडः च्वंगु दः । थः ता कम्युनिष्ट पार्टीजक हः जुइपुं एमाले व माओवादीतयसं कम्युनिस्ट सिद्धान्त व बिचः अनुसारं थः ता न्ह्याकय् फःगु मरु अलय नेका व मेपुं संसद्वादी दलतयसं नं पूँजीवादी सिद्धान्त व विचः-काथं पला छिय फःगु मरु । छम्हासिं मेम्हासियायगु तुति लुयो क्वफ्वायगु व न्ह्याथय् याड जूसां थः सरकारय् वानयगु ज्या जक याडः च्वंगु दः । शासक दल तयसं थःगु दल सरकारय् वाडः गजगु समाज दय्किगु खः उकिया दकलय् लिपाया दसु कोशी सरकार दयकगुलि बांलाक सिय दत ।

केन्द्र सरकारय् नेका, माओवादी एकीकृत समाजवादी व जसपा नपांया गाथि चिड च्वंगु सरकार खः । अलय कोशी प्रदेश सरकार दय्केगुलि धःसा मेगू हे लू खानय् दत । आना दाच्छिया दुनय् डाक सरकार हिल, दयकल । लिपाया इलय् मुख्य मन्त्री बहुमत काय् मफुसा निर्वाचनय् वानिगु पक्का जुयधुकल । केन्द्रया गाथि काथं वानयगु खःसा रा.प्र.पा वा मेगु दलया समर्थन मकाय्क बहुमत हय् फैगु अवस्था हे मरु । । गाथि सरकारं माओवादीया इन्द्र आड्बोता मुख्य

मन्त्री यायगु क्वः छित । उगु क्वछिडा खाँया अखः कांग्रेसया केदार कार्कीता शेखर कोइराला पक्षं एमालेया समर्थनय् उम्मेदवार दयकला । वहे ज्यायाता कायो थी थी पौखय् नेका नं तज्यातला धायगु शङ्का यात । अपलं मनूतयसं उगु घटनाता कायो शेखर कोइरालां ने कां या दुनय् विद्रोहयागु विश्लेषण याता । अलय घटना स्वयबलय उगु विश्लेषण मिलय मजगु खानय् दत ।

निर्वाचनया छुँ ई न्ह्यौं जक शेरबहादुर देउवा, प्रचण्ड व शेखर कोइरालां 'गाथि सरकारया गाथि अज क्वातुक यंकय्गु' च्वयो खाँ क्वः छयगु खः । एमालेया समर्थनय् मुख्यमन्त्रीया उम्मेदवार जूम्हा कार्की राप्रपा बाहेकं एमालेमा समर्थनय् मुख्यमन्त्रीया उम्मेदवार जूम्हा कार्की राप्रपा बाहेकं प्रदेश सरकारय् च्वंगु फुक्क दलया मत कायो त्याकला । कोशी प्रदेशय् एमालेया ४० गू, नेका २९ गू, माओवादी १३ गू राप्रपा ६ व जसपा १ गू सिट दः ।

मुख्य मन्त्री त्याकय् धुकः सातिखुनं नेकाया सभापति शेरबहादुर देउवाता नपाः लः वाम्हा कार्कीता देउवां लसहांसे 'संविधान काथं हे मुख्य मन्त्री जुल, लसहना' धः काथं शेखर कोइराला व देउवाया गोप्य सहमतिकाथं हे कोशी प्रदेश माओवादीया लाहातं लुटेयाड नेकां नं थःगु लाहाटय लाकगु सिय दः ।

प्रतिनिधि सभासं ३२ गू सिट दःम्हा माओवादीया न्हयलुवाय् ने का थजगु संसदया दकलय तःहांगु दल च्वनय मः बलय गुम्हा कांग्रेसता दुःख मजुला जुई । अथेनं गठबन्धनया मुख्य मान्यताय् न्ह्याय् मःगुलिं ने का नं दाबी याय मफूगु जुयमः । नत्र २९ सिट दःम्हा नेकां केन्द्रय थें १३ सिट दःगु माओवादीता मुख्यमन्त्री वियगु सहमति

मयाइगु जुई । उकिं शेखर कोइरालाता हचिइकः देउवां कोशी प्रदेशया मुख्य मन्त्री लाहातय लाकगु खानय् दः । अथे मयागु खःसा गठबन्धनया विरुद्धे उम्मेदवार जुइगु उकियाता हछ्याइम्हा शेखर कोइराला व प्रस्तावक व समर्थक जुइपुं सांसद पिन्ता पार्टी अनुशासनया कार्वाही जुयमःगु खः । देउवा व नेका म्हुतुप्व तिडः च्वडः कार्कीता हे गठबन्धनया मंकः उम्मेदवार याडः त्याकल ।

अः जुयो च्वंगु राजनैतिक अवस्था खाडः : अपलं चिन्ताकायो जुम्हा सुं दःसा व खः प्रधानमन्त्री प्रचण्ड । एमालेया नेतात न्ह्यागु हे काथं याय् मःसां अः जुयो च्वंगु गठबन्धन तछ्याय्ता चां न्हिं मधः से, ज्य मज्यू मध-सें जुयो च्वंगु दः । नेका व एकीकृत समाजवादी या नेता त भुटानी शरणार्थी काण्ड, वालुवाटार काण्डखय कार्वाही यागुलि प्रचण्ड खाडः असन्तुष्ट जुयो च्वंगु दः । प्रचण्डं गठबन्धन दलया नेतातयतत हे कार्वाही याडः नेकाता कमजोर याय् ताना धायगु नेकां या नेतातयसंथुइक च्वंगु खानय् दः । उकिं हे माओवादी, पूर्व माओवादी नपां मिलय जुयगु खाँ हछ्याड च्वंगु दः ।

तःतःहांगु दल व बहुमत कायो च्वंगु दलं सरकारया न्हयलुवा जुयगु नपां मेगु तहांगुदल प्रतिपक्ष जुयगु संसदीय परम्परा खः । अलय नेपः या शासक दलत व परम्परा, मूल्य मान्यता त्वःत न्ह्याम्हालिसेनं मिलय जुयो सरकारय् वानयगु, भ्रष्टाचार याडः धेबा टुँ कमय् यायगुलि हे लिमलाक जुला । अमिसं लज्या हेमचः सिं सार्वजनिक सभा समारोहलय जनताता नैतिकताया खाँकानी । अलय भ्रष्टाचार याय मज्यू दक

सच्छिव नीछ्गुगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

तःत सलं भाषण याई । अथे धाय् ऐन-कानून, नैतिकता धाय्गु जनताया लागिं जक खः, सरकारय् वापिसं न्ह्यागुयासां व नैतिक व न्ह्याथिंन्योगु अपराध यासां व क्षमायोग्य मति तयो जुई । अमिसं थःता जनता स्वयो चवय गणतन्त्रया 'सम्राट' (जुजु) हे भः पिई अलय 'जुजुं गलिं याइमखु' धाय्गु भाय पिकायो है ।

कोशी प्रदेशय् खानय् दःगु किपां नेका दुनं विद्रोहया प्याखं क्यडः प्रचण्डं लिताछ्व धाय्गु अभियान न्ह्याकगुथें जक याडः धःसा उकि पाइ मखु । १० वर्षे सशस्त्र द्वन्द्वय् स्यापुं अपहरणय् लापुं सम्पति जफतय् लापुं नेकां या नेताता व कार्यकर्तात प्रचण्डता प्रधानमन्त्री डालः नेपाली कांग्रेस सरकारय् च्वडः च्वंगु गथे न्यडः स्वयो सहयाडः च्वनय् फै ? अलय देउवां अथे छाय् याय् माला धःसा माओवादी ३२ गू सिटया पार्टी जूगुलिं वं नेकाता आपासिकं स्यंकय् फै मखु बरु कम्युनिष्ट लिसें मिलय जूसा ने कांता अपलं नोक्सान याई । थ्व हे ल्या खाडः देउवा 'छाती ल्वहमां त्यय्कः' प्रचण्डता नेता मानय् याडः च्वनय् मः गु खः । अलय कोशी प्रदेशया घटनां वागमतीया कांग्रेसतय्ता धः सा धात्थें मन वाचाक्क ल्हाडः ब्यूगु दः । छम्हा नेम्हा नेता तय्सं अःवागमती नं कोशीया ज्या कार्य हछ्याय्गु धायो च्वंगु दः । अः छसिकाथं फुक्क हे थासय् ने कां प्रदेश सरकारत थःगु लाहातय् लाक है । प्रचण्डता लिकायो छ्वय् म्वाय्क थः थमं हे सरकारं प्याहाँ वानय् मालिगु अवस्था है । बुलुहुँ धोखा बियो विश्वासघाट याडःतः क हे सरकारया न्ह्यलुवा जुय धुम्हा प्रचण्ड उखेनं मला थुखेनं मलाक च्वनय् मालिगु पक्का खः ।

एमाले छु नैतिकता उवडः

नेकाया उम्मेदवारता समर्थन याता ?

एमाले कोशी प्रदेशय प्रमुख प्रतिपक्षय् च्वनय् मःगु खः । अलय नेकाया

दशवी प्याखं क्यड उकिया शिक्षा केन्द्रतक बियगु मति तःगु बांलाक सियदः। पिनय-पिनय अमिसं मध्यावधि चुनाव मजुइकेता नेकाया उम्मेदवारता समर्थन याडागु जक हः जुला । अथेयां प्रतिपक्षं सत्ता पक्षया मचः मगागु आलोचना याय्गु व सत्तापाखं लिडः छ्वयतांगु जक खः । चुनाव खाडः ग्याइपुं प्रजातान्त्रिक दल जुय फैमखु अभ प्रमुख प्रतिपक्षं सरकारता निर्वाचनय् वानय्गु दक ख्याच्च वियमःगु खः । उकिया अखः चुनाव मयाकय्ता सत्तापक्ष दलता समर्थन याडागु खाँ ल्हाय्गु यां राजनैतिक अनैतिकता खः, चुनाव खाडः बिसे वानय्गु खः ।

एमाले सत्ता मदयक च्वनय् मःगुया दुःख व छटपटी अपुं जुयो जुगुलिं सियदः । करोडौं दां हवलः चुनाव त्याकिपुं अ. सरकारं पिनय च्वनय् मःबलय् 'नाखं पिकायो तः म्हा डा थें छटपट जुयो च्वंगु दः । शासक दलत अः सत्ता मदय्क म्वाय हे मफैगु अवस्थाय थ्यन । तःक हे सरकारय् वाडः आना प्यपुड च्वनय्ता याडः च्वंगु सिद्धत हीन ज्यात उकिया दसुखः ।

जनताया अवस्थाः

शासक दलयाय्पुं सत्ताया लागिं 'खिचा ल्वाथें ल्वाडः' च्वंबलय् जनताया अवस्था धःसा न्हिया न्हिथं क्व म्हुयो वाडः च्वंगु द । देशय् ज्या मदयो थःगु परिवार देश त्वःतः ल्यासे ल्याम्होपुं वैदेशिक रोजगारय् मवांसें मगाडः च्वंगु दः । १९ लाख २४गू लाखम्हा ल्यासे ल्याम्होपुं विदेशय् वांगू बुखौं खं न्यपुं न्ह्याम्हासितानं दुःख जुइगु हे जुल । दाच्छिखय् च्वयया शिक्षा ब्वनय्ता १ लाख १० हजार ब्वनामिपुं प्याहाँ वांगु व नेपःया सच्छिगु मयाकं कलेजत तियमालिगु अवस्था वल धःसा अः नेपः दे गुखय् पाखय् वाडः च्वना धाय मालिथें मचवं । कृषि प्रधान देशय् भारतं दाल, जाकी, छ्व, लाजा छ्वयो महःसा नेपः मिपुं प्वाथय् ल्वहमां त्यय्कः च्वनयमालिथें च्वडः वल । चिनी मदयकः

नेपः मिपिसं मोहनी फुकय् धुंकल । दै दक्क कलकारखानात निजीकरण याड दे आर्थिक रुपं टाट पल्टेयाय्गु ज्या शासक दलं याता । विकासया तःतः हांगु खाँ ल्हाई पिसं देशधाती एमसीसी, नागरिकता विधेयक थजगु पारित याडः अमेरिकी साम्राज्यवाद व भारतीय विस्तावादया लाहातय लःल्हाडः च्वंगु दः ।

प्रचण्ड न्ह्यलुवाया अःया सरकारं देशय सरकार दः धाय्गु मति हे वांकय् मफः तःतः सलं विकासया खाँ ल्हाय्वं दे हज्याइगु खःसा राज्यं उद्योग धन्दाय् छाय् लाय् छ्यलय् माला ? सुशासनया नारा थ्वकय्वं फुक्क थासय् व्यवस्थित जुइगु खःसा अनुशासन, पारदर्शिता व मितव्ययिताया खाय् छाय् सचेतता याय् माला ?

नीछ्गु शदिंया जनता बांला-बाँमलापुं नेतात, पार्टी छु खः धाय्गु थुइके फःपुं खः । उकिं हे वांगु स्थानीय प्रदेश व सङ्घया निर्वाचनय् थःगु हे पार्टीया उम्मेदवारपिन्ता मत मब्यूसें 'स्वतन्त्र' पिन्ता त्याकः क्यना । पार्टी कार्यकर्तात व जनता पार्टीया च्यो भ्वातिनं मखु धाय्गु छगू चेतावानी नं खः व । जनतात न्ह्याब्लें थःगु हे लाहातय् म्हूछिडः तयापुं जक घमण्ड याइपुं शासक दलपिन्ता २०७९ सालमा निर्वाचन छपा न्ह्यकं थें सावित जुल । अजनं व दल तय्गु व्यवहार व आचरण भिडः मवल धःसा अः उगु दलत न्हाडः वानय्गु बाहेक मेगु लाँपु मरु । न्हूँ न्हूँ गु दलतय्सं नं व स्वयो बां बां लागु विकल्प बिय फय्के मः । जनतां न्हूँगु विकल्प ज्वडः वानय् मःगु सन्देश निर्वाचनय् क्यनय् धुंकल । बहुदलीय प्रजातन्त्रसं दलया पलिसा स्वतन्त्र जुय फै मखु । जनतां देश व जनताया भिं ज्याखय् हज्याइपुं राष्ट्रघाटी एम सी सी व नागरिकता विधेयकया विरुद्ध ल्वाइगु दलता हे न्हापा व लिपा अवश्य त्याकी तिति । मात्र धैर्यता ज्वडः ज्या साडः च्वनय् फय्के मः ।

तुतिया सहीं जक स्वीकृति जुइ लँ धैगु हे

पूर्ण वैद्य

तिनातःगु लुखात धवदुइवं
जिके छगू लुखा चाली मेगु
अय् ... जि ला पिने खनी
जिं थःत पित हयाचवना हतासं
छखा तस्वानाः हे दने मज्यूगु छे
छखा धेचुला : दुना वयाचवंगु छे
छैयात छिंक भी मखु
भीत छिंक छे ख
जि थव हे छखा छैया खोजय् पिबवाना वयाचवना

कर्फ्यूया कं कं दुगु तार प्यनातःगु थासं
निषेधया न्हायकं प्वाँय ननं ख्वाखः थें
मलखं कइ सु ग्याइ व गय् पिने वइ ?
जिगु पलाः ख्वाँय लँया म्हाय्
वा-फय्या पलाः ख्वाँय जिगु म्हाय्
थव सिबय् तःधंगु दसु हे छु दइ
थः पिहां वयाया जिके !

लुफि हायेवं-
लँदुछि जिके मिखा वाइ- कय्गू थें छ्वारछ्वारां
अँ ... जिला लँय् हे वयाचवनागु खनी
लुफि ति छु दइ लँय् वयाया दसु मेगु ?

हाकुपिं क्वःत थहा अस्वीकृतिया
जिगु कपालय् क्वाय् थें क्वाय् थें
पःखाः जक दुहांवंगु खः - सुं पिहां वःगु मखु
लँय् जक चिहान वंगु खः - सुं वंगु मदु धकाः
तर म्हुतु मखु-

तुतिया सहीं जक स्वीकृति जुइ लँ धयागु हे

फय् थवयेकेत स्व सुनां फू फू यानाः नँवःगु सासलं
जिं ल्वहं नायेका तयागु पलाः ख्वाँय नं हुइत
थ ल्हाः पा स्वा जि छचाखेरं गुंतय्सं
जि पिहां मवः गुया थः हे छगु दसु जुइत
इसः थिसः थजु गय्याय् छु याये जूपिं गुंत
जिगु सम्भावनाया ह्याउंगु क्षितिज जक किनाः ।

छगू अथक प्राण जि, छगू सार्थकया
जिं छुं हयाचवना शब्द म्हिचाय् लाकेयात

जिं कयागु वा - फय
जिं नयागु घाः, लुफिं
थव ला दसि पौ छगु जिगु न्हयःने वयाया
घाःया चवने मजिइक हिइगु जिके
थव ला छमू अन्तरध्वनी जिगु मेया ।
घाः घाः चतवाना चवंगु थव देशय्
जि थव हे घाः तय्गु मि च्याक्क हिइगुया छगू अन्तरध्वनी
न्यासि वयाचवनागु-

जि चिकनय् तनाचवनागु मिया क्वाः
छगु धाक् सुंकय् सुला चवनागु - पिबवां वयेया आतुरे
उकि जिं याकः चा सां वया, याकः चा सां वने
कि, जिं थिक्व सां जि जुइ
जिगु सलं स्वयाः नं सबल सलय् जि जितः दनावइ
छगू विश्वास थव जिके क्वाः गु
जितः माःगु रिक्कड मखु थःगु म्हुतु खः
जितः माःगु लँ मखु थःगु तुति खः
छाय्कि पलाःया सहीं हे मखा लँया उद्घाटन जुइ ।

(वातावरण ४:९:१०९३ कौला)

स्वम्ह बाथ पासापिं

(श्व स्वम्ह बाथ (ठग) तयेगु बाखं यल देशे कार्तिक प्याखं धका लुं इयाया न्ह्योने केनिगु वाथ प्याखं थें लसीव अथेसां श्व बाखंया पहचह मेकथंहे चिना तल । सुं पुलां बाखंमि भाजुं वहे कार्तिक प्याखंयागु आधार कया वाखं मेकथं हे हीका कना थकूगु ज्वीमा अथेसां उगु हे बखत पाखे यागु बाखं ज्वीफू-सं.)

यल वाथ, यमी बाथ व खोपे बाथ स्वम्ह साप हे मिले जुपि पासापिं जुया चवन न्ह्याथाय् हे वंसां नापं हे ज्वीगु । अथेहे छन्हुया दिने स्वम्ह पासापिं छथाय् नापलात । “भ्नी, न्हिथं यथे लगठग जुया गुलि जुया चवने । नु, छको परदेश चाहिला वये” यले बाथ नं धाल ।

“का, ज्यू, छं धावले वने” यमिवाथ नं धाल । “अथेसा, भ्नी थनीं प्यन्हु त्वा भ्नीपिं स्वम्हं थानकोटे छथाय् मुनेगु, न्ह्याम्ह न्हापालासां अनहे दिना चवनेगु” यले बाथ नं धाल ।

धार्थे प्यन्हु खुन्हु यले बाथ थानकोटे सुथन्हापां हे दना थ्यंका चवन । क्रमशः यमि बाथ नं थ्यंकः वल । “का भ्नी थनहे चवने” यमि बाथ नं धाल । पलख लिपा खोपे बाथ नं थ्यंकः वल ।

“जि भति तापाम्ह उकिं भच्चा लिपा लात” धाधां थ्यंकः वल ।

“का, आ न्ह्याना वने माल, थौं भिमफेदी वासं चवं वनेमा” धका यले वाथनं चवयेकल । इपिं स्वम्ह पासापिं नं अनेक खँल्हाबल्हा यायां लय् बनागु हे मचायक इले हे भिमफेदी थ्यंकल ।

गन वासं चवने धका उखें थुखें कोठा मा जुल । छथाय् मिसा छम्ह इयालं क्वस्वया चवन । वहे मिसायाकेसां डयने

माली धका “बासं चवनेत थाय् छकू दर्ईला ?” धका डयन ।

“गनं वयापी ? दाजुपि” मिसाम्हं डयन । “खः, बने ज्या यायत परदेशे वने धका वयापिं खोपेदाजुं धाल ।

“का, तले वा” धका इमित व मिसां अनहे कोठा छगू सुखू छपा व थल डिग बिल । थुखे स्वम्हसिया बास चवनेगु गोसा यात । येले बाथ भति चंखम्ह, सुमुक इयाफले जक फ्तुना यमि बाथयात अन्हेयात- “का, सुंक चवना हापु नये म्वाला ?

यमि दाजुया जाकी मेगु जोलं डयाना हया खोपे बाथया न्ह्योने तया बिल । खोपे बाथयात जा थुइके बिल । बेली बुसँलि बेली याय् सिधय्का थलवल नं खोपे बाथयात सिइके बिल । बन्ही जुया द्यनेत स्वत लासा फांगा छुहे दुगु मखु सुखुचा छपा लाया तःगु दु ।

“अथे मखु, द्यनेत लासा फांगा छू म्वाला ? नु, कोरा काप छसा जुसां डयाना हया वहे तुं लायेगु नं फाय्गु याय् मज्यूला ?” खोपे नं धाल ।

“ज्यू, येले वाथ याके डयना स्व ।” यमि धाल ।

“ए येले दाजु, लासा फांगा मदयकं गथे द्यने ? कोरा छसा कयाहये, नु” खोपे दाजुं डयन । “अहो । जितःला लासा फांगा माम्ह हे मखु । जिला न्ह्योः वलकि लासा नं म्वा फांगा न म्वा, छिमित मासा कयाहिं” यले दाजुं धाल ।

अथे धासँलिं खोपे व यमि दाजुपिं डिम्ह प्यहाँ वना कापः पसले बना कोरा कापः छसा मू याना चवन । श्वहे पाखे लाका यले दाजु काचा काचा प्याहाँ वना इमिसं मखंक छथाय वना मुलु सुका छगुली

डयाना म्होचाय् स्वथना, वया छुमस्यूम्ह थें याना चवन ।

“आ याउंक भिपी डिम्ह जक द्यनेगु व मांभाट्छवा यलेयात थ्यनेगु मखु” धाधां सल्लाह याना वल । अथेसां द्यनास्वःबले कापः या व्या मगा, चिकि व्या जुल ।

“सुकां सुया दश्वी निव्या व्होने दःसा ज्यूगु का । छुयाय मुलु सुका हये लोमन” इपिं हाला चवन । “ऐ आम छु हालाचवना” यले दाजुं डयन ।

“छन्त छाय्माल । छं न्हयवयकि लासाम्वा फांगा स्वाम्हं” इमिसं छोम्हुक लिसः बिल ।

यले दाजु छम्हसिया अलग हे छथाय् अथें सुकुली द्यन । छुयाय् जि छम्ह चिकुक द्यने माल धाधां गोतुल । थुखे यमि व खोपेया द्यना स्वःबले वैगु सालुगु फांगा मढ्या । “मखु, दश्वी व्होने माल” धका यले दाजुयाके सुका मुलु पवन । वं नं विया विल । खोपेदाजु सुइसःम्ह जुया याकन हे दथु हवना बिल । व्या तःव्या नं जुल । अले निम्हसिया याउंक द्यन ।

थुखे यले दाजुया सुखमदया चवन । “ए पासापि । स्व जि मुलु सुका डयेविया, जितः भाग थ्याकि मखुसा जिगु सुका मूली जक द्यने । थ्यने मखु धयागु जूसा हि, आम सुयागु नं पियातुं हये,” यले दाजु नं भोके जुल ।

“का, पासा, सुकामूलु छंगु खः, म्वाल थ्यनाव्यू” धका यमि धाल ।

धार्थे यलेदाजुया मोजं सुकामूली धका दश्वीलाक द्यन । डिखे यमी दाजु व खोपे दाजु द्यन । स्वम्ह जूबले ला फांगाव्या मगा । खोपे दाजु “ए पासा जितः छु छं जुल भच्चा मगा धाधां सालिगु उखे यमि दाजु फक्व यमि दाजु सालिगु चछि हे चिकुया

सच्छिखत नीध्गूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

बांलाक छने मखं यले दाजु दथ्वी लाम्ह फु
फू दाना चवन ।

कन्हे खा हालेव दन । “छला चंखे,
यले” खोपे दाजुं धाल “स्व जिमि मिखा हे
प्वाक प्वाक वं चछी बांलाक न्ह्यो हे मवः ।

आ छुयाय ले । छिपिं त्वाना च्वपिं”
यले दाजुं धाल । “का म्वाल गुलि हाला
च्वनेगु, बने लिवाई” धाधां जाथुइत जोलं
ठीक यात ।

“स्व पासापिं ।
ताहाक लैं वने मानि । ला
छको नये माल ताकत नं ला
तय्माल” यमि दाजुं धाल ।
उखे, यले दाजु धासा तासां
मता छु याना झ्याफले फेतुना
चवन । यमि दाजु डयन “गथे
ज्यूला थौं छको ताकत तयेमाल,
लाड्याना हये मज्यूला ?”

“गन, थव चतुर्मास
प्यलाया ला त्वता तयागु छुयाय
जि ला मनया” यले दाजुं धाल ।

“ला त्वता तया हं”
यमिदाजुं धाल ।

“का, अथेसा भी
भी हे डयाना हये, म्हति
छसूकाया ला दसा यक्वं गाः”
खोपे दाजुं धाल ।

अनलि निम्ह खोपे व
यमि दाजुं पि वना ला पसले
ला मूयाना चवन । यले दाजु
ला काचा काचा प्याहाँ वना मेगु हे लैंय वना
इमिसं मसिक तपू लैं डिपू कया हया तल ।
यमिव खोपे दाजुया “स्व वैत
लाछकू हे थिके मखु” धाधां सल्लाह याना छैं
थयन ।

ला दयकेत ठीक याना छुयाय थल
धासा डिगो जक दु छगः थले जाथुइ माल ।
छुयाय छुयाय लैं वनेमानि ताहाकः ।
“अथेमखु, ला व लैं ल्वाक छ्याना दयेकि,”

यले दाजु धाल ।

धार्थे खोपे दाजु भुतुलि चवन ।
ला व लैं ल्वाक छ्याना दयेकल भतिचा
जायका सकतां बुत ।

“जि ला मनया । लैं जक ल्ययाति,
ला छखेति, ल्ययाति” यले दाजु धाल ।

स्वम्ह भो लाक च्वना नये त्यन
यले दाजु चंखे जुया व अलग हे न्होने तुं

च्वना नल । लाव लैं ल्वाक छ्याइवले मसला
व रस दक्व लैंनं साला काइगु । लैंचा हे
वास वगु चर्को थें चवन ।

“गथे पासा, भी ला दयकागु स्वया
लैं हे साथें च्वं” यमि धाल । यले दाजुया
मता छु याना चवन ।

“ए यले दाजु । ला स्वया छंगु ले
हे साथें च्वं” यमि दाजुं धाल । “छन्त ला
तया विई, जिमित लैं छतु छतु नकी”

“ए खःका । चतुर्मास प्यलाया ला
त्वता तयागु थौं हे चतुर्मास नं फुगु खनि ज्यू,
ला तसां ज्यू” यले दाजुं पायछि यात ।

धार्थे छतु छतु ला तयाबिल । थुखे
पासापित लैं तया बिया यले दाजु हाकनं छतु
छतु तया वाल अथे याबले ला अप्पो यले
दाजु हे नया बिल ।

“स्व छं ला अप्पो नया बिल” यमि
दाजुं धाल । “गथे अप्पो छिमिसं
लैं आपा नये धाल उकि है जिं
ला कयागु” यले दाजुं धाल ।

थथे हाहां नये सिधल,
भाडाकुडा जुक्को खोपे दाजुयात
सिइके बिल । अनंलि स्वम्ह
सरासर ववं ववं विरगंज पाखे
थयंकःवन । छथाय् तुं बास च्वनेगु
कोठा छकू कया चवन ।

“अथे मखु, जि छगु
धाय् । भि ला जक नया प्वा
स्यात थौं छको मन्ही छुना नये
मज्यूला ?” यले दाजु धाल ।
“जि भुतु दयका च्वने, छिपिं
वना चिनि, घ्य, मैदा डयानाही”
धार्थे ज्यू धका यले दाजु भुटु
दयका मी च्याका ठीक ठाक
याना कढाइ छ छत ज्वलं फुक
नं हल । “का छिपि हुकन च्वना
छुचुं न्हाया च्वं” यले दाजु अन्हे
यात ।

थुखे ध्य, क्वसेंलि यले

दाजु मन्ही छुइगु सुरुयात न्हापा तःपाक छग
छुइगु, मेगु डोपा चिकिपा याना छुइगु
चिकिपागु डिपा तपागुया द्योने तइगु थुगु हे
क्रमं व मन्ही धमाधम छुना हल ।

“नं स्वये माल” छवपे दाजुं धाल ।
“का अथे नं स्वया च्वंसा अले नयेत मदई”
यले दाजु धाल ।

बल्ल मन्ही छुइ गात । फुकं मन्ही
अथे हे प तया न्ह्योने तया स्वम्ह च्वना नये

सच्छिव नीळगुगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

त्यन यले दाजु मन्ही तथा बिल । न्हापा धोने च्वंगु चीपागु डिपा यमि व खोपे दाजुयात लाइगु थःत तःले च्वंगु तःपागु तथा काईगु । धमाधम तथा हल, पासापि डिम्हसिया बांलाक प्वाहे जागु मखु “गथे मन्ही ला साप सा, जिमित धासा चिपागु लाइगु” पासापि हालाहल ।

“का, छिमिसं हे इनाव्यू, भाग्यं लागु नं अथे हालेगु ला ?” यले दाजुं धाल “छं इनाव्यू”

यमि दाजु मन्ही इनाबिल नं अथेहे चिकिपागु इमित लाइगु, यले दाजुयात जक तपागु लाइगु । अथे ननं तःपागु म्वहसिया वा जाल । मेपिनि बागः प्वाहे मजा ।

“आ, मन्ही म्वाल हानिचा चान्हे चासी नये मानी मन्ही ल्यंकाति” यले दाजुं धाल । सकसियां सहमत जुसैलि १ पा मन्ही ल्यंका थलबल सिला मन्ही ग्वाखं प्वाचाय् छथाय् तथा स्वम्हं अनहे क्वस तं छःने त्यन । स्वम्हसिया गफ यानां चवन ।

“गथे चासी नय् मत्यः नीला ?” खोपे दाजुं धाल । “अथे मखु छन्हयो माकूक छं, सुनां दक्कसिवेनं भिंगु म्हन वैत हे थव मन्ही नय्दै” यले दाजु धाल । अथे नये दइला ?”

ज्यू धका स्वम्हं न्हापां छन । छन्हयो चाय् घुंका यमि दाजु व खोपे दाजुं न्हयलं चाल । यले दाजुया नं न्हयलं चाल अथेसां व न्व मवा सुंक न्ह्योछु याना चवन ।

“अहो, जि ला पाताल लोके वना नाग कन्यात प्याखं हुगु स्वया वया, थुलि स्वया भिंगु छु दइ” खोपे दाजुं धाल “आ, थव मन्ही जि मखा नयेगु ज्वी” “गन जी। जि म्हन कि स्वर्ग लोके वना इन्द्रया म्हायापि लाप्याखं हुगु स्वया वया ।” यमिदाजुं धाल “मन्ही ला जिगु हे भाग ज्वी”

थुखे यले दाजु दनामव स्याक हे न्हयवम्ह थें च्वं चवन । “ए पासा । दं दं थन म्हुंगु खँ डयने माल “जिमिला सिक्क हे

भिंगु म्हनाचवन” अथेसां यले दाजुला मिखा हे कंगु मखु । वं ला मिखा है । मकसां घुसु घुसु याना न्ह्याना वना ग्वाखंचिया क्वसं हे थ्यंकः वन, पासापि डिम्हसियां अजुचाया स्वया चवन । न्व वागु नं मखु उँ उँ जक हाला ग्वाखंचिया क्वसं थ्यने व तिन्हया मिखा हे मकसे मन्ही धमाधम ल्वाका ल्वाका नया हल । पासापि डिम्हसिया अजु चाया हाला हल “गथे गथे थवं ला म्हुंगु नं कंगु मखु, मिखा नं कंगु मखु, मजिल मजिल ।”

अथे हालावं चवन मन्ही ९ पां नये धुंकालि यले दाजु ला भ्याराक्कमिक बँय् गोतु वन । ध्याका थ्याका छःम्ह थें सना म्हनं खाना चवन ।

पासापिसं “गथे जुल । गथे जुल” धका डयंसैलिं वल्ल न्व वना हल – “छिपि बेइमान त । छम्ह पाताले वना नागकन्या प्याख स्ववन, छम्ह इन्द्र लोके वना इन्द्रया म्हायाय पिनिगु प्याखं स्ववना चवन । जियाकचा थन त्वता थकल । वहे पाखे थन भयंकरम्ह लाखे छम्ह तरवार ज्वना वया धावल “का, माभाट्छ्वा मनू, छं व मन्ही फुकं नये लाकि मनये ? मखुसा तरवारं पाले तेल ।” धका छ्यात । जितः ला हंस थाय त्वःतल उकि हे हाले नं मफुत ग्याना ग्याना वल्ल वना मन्ही नया “का, याकनं याकनं न” धका भन छ्यात, मखुसा स्याय् धाल । “अकि हे खः जि मन्ही बल्ल नयागु अले छुं हे मचाम्ह थें जुल ।”

वं धागु खं डयना यमिदाजु व खोपे दाजु ला ग्याना वया चःति पिकाल । यले दाजुया मनं मनं रंगः लाये फुगुलि मुसु काया चवन । “का, म्वाल का, थनं भी वने नु” धका हाकनं स्वम्हं सामान थलवल बुभे याना सरासर लँय् वना च्वंबले छथाय् स्वकालें वना च्वंगु धोदूल ।

“अथे मखु, पासापि, आ भी नापनापं जुया चवनागु आपा हे दत आपा जुलकि ल्वापु नं जुया वल । जिं मन्ही भाग

नं अप्पो नल धाल, ला नं अप्पो नल धाल, उकि थनि निसें भी याकः याकः हे चाह्यु, वने अले सकलें छथाय् नापलाना थःथः जूगु खँ कने” यले दाजुं धाल । थव खँय् स्वम्ह पासा पिनि न सहमती जुल । उखुन्हुनिसें स्वम्ह याकः याकः हे स्वकालें लिना वना चवन ।

यले दाजुया लँय वना च्वच्चं छथाय तः ब्यागु खुसी छगू धो दुल । अन खुसोसिथे तं चवना भचा वाज्यः वम्ह मांम्ह छम्ह व वया ल्यासे म्हायाय डिम्ह फेतुना नुगमछिका च्वंगु खन । इपिं डिम्ह खुसी तरे जुया पारी वनेत स्वःबले खुसी बढे जुया वने मफया च्वंगु जुया चवन ।

म्हाय्महसिके लँय सिखः, लँया अंगू इत्यादि तिसा नं भः भः धाय्क तिया तल, वां नं लाम्ह हे जुया चवन ।

“ए ठोमा । छाय् नुगमछिं थें च्वंक चवना चवनागु ?” यले वाथ नं डयन । “खः, दाजु, खुसी तःजा जुया वया जि तरे जुया वने ग्यात, हाकनं थन नानीनं ला साप हे वांला गाक हे तिसा वसः नं दुम्ह” “धन्दा कायम्वा । जिं तरे याना यंका बिइ” यलेदाजुं धाल ।

“ज्यू धर्मलाइ भाजु छिगु नां छुथें” मांम्हं न्यन । “जिगु नां ? जित ला सकसिनं जिचा जिचा धाइगु” यले दाजुं धाल ।

उकि जिं नानी छम्ह नि लुकुछिना तरेयाना बिइ, डिम्ह सितं नाप लुकुछीके धासा फैमखु मज्यूला ।” “ज्यू भाजु” मांम्हं धाल ।

पारी जक थ्यनेवं यले दाजुं धाल “का, मचा, आ भी भी हे भात कला जुया वनेगु, मखुसा छन्त थनहे सिधयका बिइ हाले मते ।”

छुयाय् मिसा जात, मिजं नं ल्याय्म्ह हिसि दुम्ह यले दाजु, मिसाम्ह सुमुक्क नाप नापं वन ।

थुखे पारी मांम्हसिया कपादाया

ख्वया चवन, मूर्ख मिसाया बुद्धी लिपा ज्वीगु मखन । जि म्हाय् जिचां यंकला धका ला लाय् बुबुं ख्वया चवन । लैय् वःपि २।४ म्ह मनूत मुन ।” छाय् छाय्, ठोमा ।” धका डयनी ।

“खः, म्हाय्यात जिचां यंकल” धाधां हाला चवन । “जिचां यंकल नं खोये माला ? म्हाय्यात जिचा मयंकूसा सुनां यंकि ? सकसिनं ठोमायात हे मूर्ख याना थकल ।

खोपे दाजु नं लैय् ववं वव छम्ह नांदम्ह लखाबति वेश्या- यागु देशे थ्यन । अन देशे धासा व वेश्यां गं छगो खाया तःगु दु व गं थातकि डयासः दा बँ पुडकिगु नियम याना तल । खोपे दाजु सरासर वना गोक गोक “टानडी टाना” गं थाना बिल ।

“का, थव गं थाम्ह सु खः ज्वना हीं” धका आज्ञा जुल । वेश्याया मनूत वया “का, नु, छन्त लखाबति वेश्याया थाय् यंकेमाल” धका ज्वना लखाबति वेश्याया वैथके हल । वेश्यां स्वःबले खोपेदाजुला सापहे ल्याय्म्ह उतिहे हिसि दुम्ह मिजं खन ।

“का छन्त सजाय् छ थन चछि छनेमा” धका लखाबति वेश्या खाताय छन खोपेदाजुयात खाता कोय ध्यन । खोपेदाजुया मन्ही नया भ्रारा जुया वल । चिकुया थुर थुर खाका नं चवन । वेश्या दना स्वःबले थुरथुर खाना च्वंगु खना माया वना “का, म्वाल थन च्वे हे छं वा धका थःगु भुले दुने हे थ्यन ।

खोपेदाजु नं खी म्हुगु फुक मिसाया पर्सि प्यने पाखे लाका थः चोखोम्ह थें जुया चवन । सुथय जुल “ए दं दं” धका वेश्यायात थन ।

“का, स्व छ मिसा ला ख्वा बांला

चाल बांमला धाम्ह खनी स्वछं चान्हे खी म्हका जितः नापं सुरुवाले किका बिल” खोपेदाजुं खँ तल ।

“अहो जि ला चागु हे मखु, थथे ला गबलें ज्वीके मनं” मूर्ख मिसां धाल । “का स्वाल, थव जुगु घटना स्वइतं कने छता मते जि भिदो दां बकस बिया छोय, न्हूगु बसतं न पुंका छोये”

“का, ज्यू” धका हिदो दां न काल न्हूगु वसतं पुना अन विदा कया वन ।

यँयाम्ह दाजुया मेगु हे लँ लिला याकः चा लैय् वना च्वच्चं छथाय नांदम्ह गफी ठगयागु छें थ्यना व ठग धासा गफ जक याना हे करपित बुका कायल याना ध्यवा काईम्ह जुया चवन । वैथाय छें यमिदाजुं खापा ध्वारा ध्वारा संकल ।

“खापा चायक वा” धका हाला चवन झ्यालं वहे ठग क्वसो वल । “गन भाय्तेनागू ?” ठगं डयन । “खः, जि कोठी वना वनेज्या याय्त् वनेतेना छिथाय छको खँ ल्हाय् धका वया ।”

“ज्यू थॉ भास” धका खापा चायका बिल ।

“आ, भी छको माकूक गफ सफयाय, मज्यूला ?” यमि- दाजु डयन “भी वातमारे याना हे व्यापार याय वरू धन थाति तयेमा मखु धाम्ह बुइ, खः धाम्ह त्याई मज्यूला ?” यमिदाजुं धाल थव खँ व ठग सहमत जुल ।

न्हापां ठगं नीं गफयात । “छि स्यूला जि कसो बागुली पाछाइ मा छमा पिना तयागु तःतःमा जुया वया भोछीसिनं इना विया, अथेनं मफू, हाकनं दाजु किजापित इनाबिया, भन् भन् तःमा जुल, टोले च्वपिं

सकसितं इनाबिया अथेनं मफु ।”

छको पतिं यमि दाजुं “खः खयेफु ।” जक धया चवन मखु धागु मखु । “का, बभ्नां छचिलनि साक्क तयाही नोकरयात अन्हेयात अले बभ्नां त्वन ।

“आ छको जिगु गफ डयंके” यमिदाजुं धाल । वनं मखु धालकी बुइगु दां थाति तयका मां च्वकन साछी तयका काल । बभ्नां थन हल डिम्ह कलानं डिखे तया कलापित नकथी होखा ज्वंका ठगया बभ्नां त्वन ।

“छिमस्यू, जि तःखागु छें छखा दयकागु धुरी धासा सापहे ताहाकः उकिं डिम्ह कलापित डिखे धुरी च्वः ज्वंका तया उबले लाक्क हे गोफस पुइके हया जिमि मिसापिं डिम्ह डिखे थन ला वल” धका धाधां डिम्ह मिसा तयेत नं डिपा ल्हाति डयता तिया तल, “खःला कि मखु धया दिसँ” धका ज्वन ।

ठगया ला फसाद जुल । मखु धाल कि एक लाख दां बीमाल, खः धाय् थः कलापित डयता ज्वना च्वंगु वया कला धाय माल । उखे मिसात नं स्व जिमित डयता ज्वने दैमखु, छु स्वया च्वनागु” धका हालाहल । कायल जुया मखु धाय् माल, छगू लाख दां बिया विदा विया छोट ।

ववं ववं स्वम्ह पासापि हाकनं छथाय नापलात लैय् ववं थःथः जूगु घटना कनावन । दक्कसिबे सु बुद्धीमान धका हाकनं ल्वापु जुल स्व कलानं हम्ह, तिसानं गाक्व हे हम्ह हे बुद्धीमान खः छाय् धासा व छगू लाख दां धयागु ला गोन्हु च्वनी, उकि कला हम्ह हे बुद्धी दुम्ह ठहर जुया इपिं मामाथाय् वन ।

उलिचिया बाबां बुलि

**स्वप नगरपालिकाता न्ह्याबले सफा,
सुधर तय्गु सकल नगरवासीतय्गु कर्तव्य खः ।**

एस्से (निबन्ध ?) विधा छगू परिभाषात्मक टिप्पणी

भीगु भाषा साहित्यय् निबन्ध (चवखँ) धकाः गुगु प्रकारया रचना प्रचलित जुयाचवंगु दु, वास्तवय् व पश्चिमी साहित्यय् 'एस्से' या नामं पिदंगु साहित्यया छगू प्रकार खः । अथे जूगुलिं चवय् श्व लेखया शीर्षकय् 'एस्से' धयागु शब्द छ्यलागु दु, थुकियात भीसं निबन्ध धकाः नं धयाचवनासां 'एस्से' व 'निबन्ध' भति भति ज्वःलाः जक खः वहे तं मखु, अथे जूगुलिं जिं निबन्ध शब्दय् प्रश्नवाचक चिं (?) तयागु खः, छायाधाःसां भीगु चवखं एस्से खः, निबन्ध मखु । श्व खं क्वय् वनाः स्पष्ट याये ।

विश्वया न्ह्यागु नं देशया साहित्यया विकासया इतिहास स्वयेबलय् पद्य सिक गद्य लिपा हे तिनि पिदंगु खनेदु । प्राचीन संस्कृत साहित्यया छम्ह आचार्यया काव्येषु नाटकम् रम्यम् (काव्य मध्ये नाटक दकले न्ह्यइपु) धयागु विचारं व प्राचीन ग्रीसया प्रकाण्ड विद्वान् अरिष्टोटलं फुकक प्रकारया प्वेतिक्स (काव्य) जीवनया मिमेसिस खः धकाः याःगु टिप्पणीं छु सी दुधाःसा प्राचीनकालय् काव्य (वा प्वेतिक्स) यात साहित्यया पर्यायवाची शब्दकथं छ्यलेगु प्रचलन दु ।

साहित्यया थी थी विधायया इतिहास स्वयेबलय् एस्से, नोवेल व शर्ट-स्टोरी प्राचीन साहित्यय् मदुनि, लिपा तिनि पिदंगु खः, अले श्व स्वंगुलिं विधा पश्चिमी साहित्यय् पिदनाः पश्चिमं हे विश्व न्यंकभन व्यंगु खः । उकिइ मध्ये 'एस्से' व 'नोवेल' यात क्रमशः निबन्ध व उपन्यास धया छ्वःगु कारण श्व निता, विधानाप छुं भति ज्वःलाःगु संस्कृत साहित्यय् प्रचलित निगू प्रकारया रचनाया नां स्वयाः उकियात हे छ्यलाछ्वःगु खः । तर बांलाक बिचाः याना स्वःसा प्राचीन संस्कृत साहित्यय् छगू प्रकारया पद्य-रचना दु, तर भीस निबन्ध धकाः नं धयाचवनागु

रचना 'चवखँ' (वा एस्से) ला मूलतः गद्य साहित्यया छगू विद्या खः । मेगु खँ संस्कृतया 'निबन्ध' या शाब्दिक अर्थ 'छुं नियमं चिनातःगु बन्देज' खः, अर्थात् निबन्ध धयागु छुं खासखास नियमं क्वातुक्क चिनातःगु छगू खास प्रकारया साहित्यिक रचना खः । तर 'एस्से' नांया न्ह्यगु रचना (थुकिया संस्थापक मोन्तेनं न्हू प्रकारया रचना चवयाः उकियात एस्से धकाः नां छुना ब्यूगु थनिं प्यसः चाः चूदं न्ह्य पिदंगु रचना) ला धायें धायेमाःसा' दकले चिना मतःगु विधा वा लेखकं स्वच्छन्दरूपं थःगु मनया खं कनेफइगु विधा' खः । अथे जूगुलिं निबन्धया प्राचीन अर्थकथं 'एस्से' यात (व थौया नेपालभाषा साहित्यय प्रचलित चवखँयात) निबन्ध धाये मजिल । लिपा वना संस्कृत निबन्ध धयागु सूत्र भाष्य, समीक्षा आदि रचनायात धायेगु जुल, थुगु दृष्टिं थौकन्ह्या भीगु भाषा साहित्यया चवखँ मध्ये छपु निपु समीक्षा खःसां आपालं चवखँ थुगु परिभाषाकथं नं एस्से वा चवखँयात निबन्ध धाये मल्वः ।

तर न्ह्यागुसां, पायछि मजूसं थौ नेपालभाषाया साहित्यय् जक मखु, भीगु देशय खस भाषाया साहित्यय् व भारतया विभिन्न भाषाया साहित्यय् नं यूरोपया 'एस्से' धाइगु साहित्ययात भीसं नालाकया, तर नां संस्कृतया निबन्ध शब्द छुना बीधुगुलिं तसकं प्रचलित जुइधुंकूगुलिं सुविधायया नितिं भीसं निबन्ध 'एस्से' व 'चवखँ' स्वंगुलिंयात पर्यायवाचीया रूपय काये ।

एस्से नांया साहित्यिक रचनाया जन्म व एस्से शब्दया जन्म न फ्रान्सय् जूगु खः । फ्रेञ्च शब्द 'एस्सेइ' (Essai) या वहे उच्चारण, तर स्पेलिङ्ग जक हिलाः Es-say एस्सेकथं अंग्रेजी भासय् वन । एस्सेया शाब्दिक अर्थ ला फ्रेञ्च भाषाय् छुं कुतः

खः, अर्थात् छुं कुतःयात एस्से धाइ एस्से नांया विधाययात परिभाषा बीत स्वइबलय् नं लेखक थःगु मनया छुं खं कनेत स्वइगु कुतः हे एस्से खः । उपन्यास, न्हू बाखं, नाटकयात मनूया जीवन-सम्बन्धी वर्णन धायेथें वा लीरिक कविता कविया कल्पनाया अभिव्यक्ति धायेथें एस्सेया विषय धायेगु छुं है मदु । छुं धाये छिंसा थुलि हे जक कि एस्से धयागु लेखक 'थःगु खँ' कनेगु खः, अथे जूगुलिं एस्से विधां कनीगु विषययात 'Intensely personal' (पूरा हे थःगु व्यक्तिगत अभिव्यक्ति) धायेगु प्रचलन दु ।

एस्से धयागु पाश्चात्य साहित्यया देन खः । श्व गद्य साहित्यया छगू खास विधा खः, अले थुकिया लक्षण 'थःगु हे खं कनातःगु रचना' धयागु सीवं थुकिया पायछिगु परिभाषा बीत स्वये न्ह्यः थुकिया इतिहास भचा कुला स्वये । न्हाचः धया थें थुकिया जन्म फ्रान्सय् जूगु खः । दकले न्हापां १५८० स फ्रान्सया मोन्तेनं (Montaigne) चवयातःगु मनूतय्गु (व लेखकया थःगु हे नं) छु बांमलाःगु आनिबानिया आलोचना यानातःगु लेखकतय्गु संग्रह पिकाःबलय् उकियात एस्से नां तयाबिल । उकिया लेख पाठकपिनाप लेखकं तप्यंक खँलाबल्हा याये थज्याःगु शैली अर्थात् तसकं आत्मीय गुमस्ता (साउति) यायेगु भासं न्ह्यइपुगु हिसि दुगु चिचीहाकःगु लेख खः । दर्शनया विषयथें गम्भीर तर्कवितर्क मयासे हल्काकथं मनया खं कनेगु, न्ह्यपुयात सिकं नुगःयात थीत स्वयेगु रचना मोन्तेन्या थःगु शैली जुल । एस्सेया मेमेपिस नं स्वीकार याःगु मंकाः मान्यता धाःसा निबन्ध धयागु लेखकं 'थःगु खँ न्ह्यइपुक्क कनातःगु रचना' जुल ।

मोन्तेनसिकं १७ दं लिपा ईशाया भिंखुगूगु शताब्दी क्वचाइथें च्वंबलय् बेलायतं

सच्छिखत नीह्मगूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

फ्रान्सिस बेकन अंग्रेजी साहित्यया दकले न्हापांयाम्ह एस्से-लेखकया रूपय् पिहॉवल । वय्कलं विषय-वस्तु व शैली मोन्तेनसिकं पाक्क ज्वन । बेकनया विचारकथं एस्से धयागु हे थःगु खँ पाठकपितं कनेगु जूगुलिं पाठकपिनि हित निबन्ध - लेखकं गुबलें हे ल्वःमंके मज्यु । करपिन्त कनेत हे चवयेगु जुसॅलि ब्वेमिपिन्त ज्या छ्यले दुगु छुं ज्ञान गुण वा जानकारीया खँ 'एस्से'य् दयेमाः ।

दर्शन, नैतिकतायें छुं गहन विषयया

गम्भीर चिन्तन वा

ज्ञान विज्ञानया

अमूल्य जानकारी

बीगु हे एस्सेया

विषय-वस्तु जुइमाः

धयागु विश्वास ज्वनाः

बेकनं तसकं प्रकाण्ड

विद्वतायाः खँ तार्किक शैली

चवयेगु यात । फलस्वरूप

बेकनया निबन्ध तसकं गहन

व सारगर्भित जूसां सरल

खँल्हाबल्हा मजुसे सैद्धान्तिक

छलफल पण्डित्याइया प्रदर्शन

जुगुलिं अक्सफोर्ड विद्वत-मण्डलीयात

चवयातःगु थज्याःगु रचना जूवन ।

बेकनया निबन्ध न्ह्याक्व सारगर्भित जूसां

लोकप्रिय जुइमफुत । उकिया विरुद्ध

प्रतिक्रियाकथं बेकनसिकं लिपायापिं काउले,

स्टील एडिसन थज्याःपिं अंग्रेजी

निबन्धकारपिस आडम्बरयात त्वःताः म्हाइपुगु

कोरा तर्क त्वःताः स्वच्छन्दरूपं चवयेगु व

न्ह्यइपुक्क कनेगु शैलीया विकास यात ।

भिगुंगूगु शताब्दीइ वयाः न्ह्यइपुगु

सरल भाषां चवयाः न हल्का विषय मकासं

आलोचनात्मक, ऐतिहासिक, साहित्यिक,

आर्थिक, सामाजिक आदि विषयया गम्भीर

विवेचना एस्सेया विषय जुल । श्व इलय्

कार्लाइल, म्याकुले, पेटर, म्याथु आर्नोल्ड व

रस्किन थज्याःपिं अंग्रेज लेखकपिस थज्याःगु

शैलीया विकास यात । नीगूगु शताब्दीइ वयाः एस्से न्हूगु मोड काल, पाठकपितं न्ह्यइपुकेगु उद्देश्य हास्य रसया प्रयोग एस्सेय् प्रभावकारी ढंगं यात । मनोरञ्जन बीगु हे एस्सेया उद्देश्य भाःपाः तसकं हल्का पारायागु छुं हे खं मदुगु किञ्चित वा निक्ति खँ यात विषय यानाः एस्से चवयेगु

प भाव

क्वा

हिल । निबन्धया जन्मदाता मोन्तेन निबन्धयात 'स्वच्छन्द रूपं आत्मप्रकाश यायेगु' धकाः धाःगु खः, उकियात हिलाः बेकनं निबन्धयात 'गम्भीर चिन्तन' जुइका बिल । छगू क्वातुगु बांलाःगु व फुक्क प्रकारया निबन्धयात कय्च्यायेफुगु परिभाषा बीगु कुतः यानाः डा. जोन्सन (१८ गूगु शताब्दी) निबन्ध धयागु 'A loose sally of mind, an irregular undigested piece, not a regular and orderly composition' (मनया छ्वासुगु प्रवाह, नियमित वा क्रमबद्ध रचना मखुगु, अनियमित न पचय् मजुगु रचना) धका धाल । थौकन्ह्यया धारणाया प्रतिनिधित्व यानाः मुरें (Murray)

निबन्धयात छुं खास विषय चवयातःगु बः

चाहाकःया रचना धकाः धायेगुया नाप

न्हापा न्हापा 'अपच अनियमित रचना'

धयातःसां आः अथे मखु 'परिधि

सीमित जूसां शैली व्यापक जूगु

रचना' धकाः व्याख्या यात ।

परिभाषाया नापं गज्याःगु

गज्याःगु निबन्धयात सफा

धायेगु धारणा न हिल ।

थौकन्ह्यया धारणाकथं

छं ढवनेबलय्

न्ह्यइपुयेमाः । निबन्ध

ढवना यंकेबलय्

म्हाइपुया मवःसा,

क्वमचाःतले ढवने मन दःसा

उकियात बांलाः धायेगु अले निबन्ध ढवने

धुंकाः पाठकया मनयात 'श्व लेखकं धाःगु

ला खः बा' धकाः चित्त बुभे याके फःसा

निबन्ध सफल, 'श्व धाःगु ला खहे मखुत,

जि हे मजिल, श्वयात ला लिसः हे बीमाल'

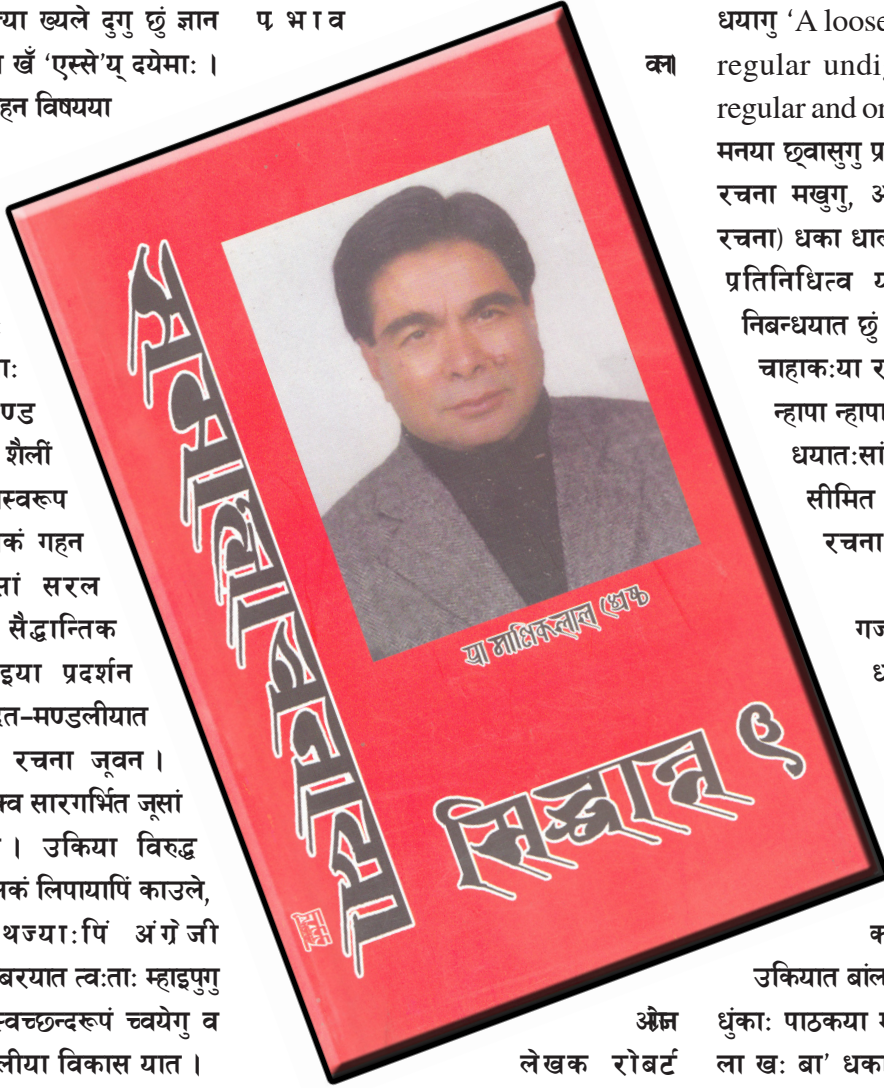
धकाः पाठकया मनय प्रतिक्रिया थना बीफःसां

निबन्ध सफल धायेमाः, छायाःसां लेखकं

धाःगु खँय् पाठक सहमत जूसां मजुसां व

धाःगु खं ध्वाथुइक कनेफत धायेवं गात,

निबन्धया उद्देश्य पूरा जुल । निबन्धकार

ओम

लेखक रोबर्ट

लिण्ड व क्यानाडाया स्टेफेन्

लीपिसं तसकं न्ह्यइपुक तर नी यानाः मखु

ख्याः यानाः हेकथं खं कनेगु निबन्ध चवयाः

उज्याःगु निबन्धं न लोकप्रियता कालः ।

थौकन्ह्यया श्व प्रवाहकथं आः

निबन्ध परिभाषा व गज्या गु निबन्ध सफल

धायेगु धयागु धारणा न न्हापासिक आः

सच्छिव नीछ्गुगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

धाःगु खँय् पाठकया विश्वास दयेमाःगु खं छुखे हे, निबन्धकारं थम्हं हे विश्वास मयानागु खाँ न हेकथं ख्याः यानाः नं कने ज्यू, बरु न्ह्यइपुक्क जक धाये सयेकेमाः धयागु थौकन्ह्या धारणा ।

निबन्धया वर्गीकरण अनेककथं यायेछि । थःगु मनयागु खं कनेगु मनोगत व छुं वस्तुयाबारे वर्णन यायेगु वस्तुगत धकाः Subjective व objective essay कथं वर्गीकरण याः । थुकियात हे थःगु विचार जक कनेगु आत्मपरक व छुं विषयलय् थःगु खँ कनेगु वस्तुपरक निबन्ध धकाः न धायेगु याः । खला न्ह्याक्व वस्तुपरक धाःसां निबन्ध धयागु लेखकया थःगु खँ कनेगु रचना खः । खस भाषाया समालोचकपिनि दथुइ निबन्धयात न्यागु प्रकारया वर्गीकरण याः (१) वर्णनात्मक वा छुं वस्तु, चीजया परिचय बिइगु (२) विवरणात्मक, अर्थात् जीवनी, प्रथा, प्रणाली, घटना आदिया व्याख्या यायेगु (३) विचारात्मक वा छुं सिद्धान्तया व्याख्या (४) भावात्मक वा थःगु भावना कनेगु, भावना प्रधान, थःगु क्वातुगु विश्वास धारणा कनेगु व (५) निजात्मक वा लेखकया निजी स्पन्दनया खं कनातःगु निबन्ध ।

पश्चिमी साहित्यय् बेकनयागु 'गम्भीर चिन्तन' या सारगर्भित निबन्धनिसँ रोबर्ट लीण्ड्या छुं सार सन्देश मदुगु मात्र

मनोरञ्जनया निबन्ध पिहाँवःगु दु, अथे हे शैली तसकं गम्भीर तर्कयुक्त व न्ह्यपुयात कुलेगुनिसँ चिन्तनयात मखु, हृदययात थीत स्वइगु निबन्ध दु, तर विश्व साहित्यय् विभिन्न प्रकारया विषय, विविध शैलीया निबन्ध खने दयेधुंकाः आः हे तिति भीगु भाषाय् निबन्ध दुहां वःगुलिं ठाकुरलाल मानन्धरया गम्भीर चिन्तनया निबन्ध, चित्तधर 'हृदय' या सांस्कृतिक विवरणात्मक निबन्ध, मोतिलक्ष्मी उपासिकाया दार्शनिक चिन्तनया निबन्ध, प्रेमबहादुर कसाःया थें छुं खास विषय मकासे नं यक्व विचार अभिव्यक्ति व छलफल दुथ्याःगु निबन्ध, पद्मरत्न तुलाधरया थें नित्ति विषय कयाः नं अनेक तर्क वितर्क यायेगु शैली, सूर्यबहादुर पिवाःयाथें मुक्कं हास्य रसया छलफल व छुं भति व्यङ्ग्य ल्वाक ज्याःगु आदि प्राय फुक्क प्रकारया निबन्ध भीगु भाषाय् वःगु दु ।

नेपालभाषाय् थौकन्ह्य् खनेदुगु निबन्ध, उकिं कय्च्यानातःगु विषय व ज्वंगु शैली सिद्ध याःगु दु थःगु मतिइ लूगु भाव व बिचाःयात स्वच्छन्द रूपं कनेगु दकले छिगु अःपुग विधा एस्से (निबन्ध) खः, थुकियात नेपालभाषाया लेखकपिसँ प्रचुर मात्राय् उपयोग याःगु दु । चित्तधर हृदय व पूर्ण वैद्य थज्याःपिं कविपि, रत्नध्वज जोशी व कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान थज्याः पिं समालोचकपिं, ईश्वरानन्द

श्रेष्ठ थज्याःम्ह नाटककार उपन्यासकारं नं थःगु खं धवाथुइक कनेत निबन्धया माध्यम ज्वंगु दु, प्रेमबहादुर कसाः व पद्मरत्न तुलाधर थें मूलत निबन्धकारपिनिगु खँ मेगु हे ।

विश्व साहित्यय् थनी प्यसः व नीदं न्ह्यः फ्रान्स एस्से पिहां वयेधुंकासां भीगु देशय् थ्यंकेत भण्डै स्वसः त्या दं बित, नेपालभाषा साहित्यय् ला अभि लिपातिनि वल । नेपालभाषाय् चव्यातःगु मितिया ल्याखं (व ल्हातिं चव्यातःगु पत्रिकाय् पिदंगु मितिकथं) नेपालभाषाया न्हापांगु चवखं (रत्नध्वज जोशीया 'चव्युगु छाय् ?' नांया निबन्ध) व मुद्रण जुयाः प्रकाशित जूगु नेपालभाषाया दकले न्हापांया चवखँ (चित्तधर हृदयया 'छु च्वे' नांया निबन्ध) पिदंसांनिसँ थौतकया चीहाकःगु इतिहास दुसां नेपालभाषाया निबन्ध-साहित्यय् विश्वया अत्याधुनिक निबन्ध- प्रवाह दुथ्यायेधुंकागु दु, विश्व साहित्यय् प्रयोग जूगु अनेअने प्रकारया शैली व विषय जक मखु थःगु हे मौलिक प्रविधि व शैली ज्वनाः चव्येगुलिइ नं नेपालभाषा निबन्ध सफल जूगु दु । नेपालभाषाय् संख्यात्मक दृष्टि निबन्ध रचना (व निबन्धकारपिं नं) आपाः मदु, तर भी निबन्ध साहित्यया गुणात्मक स्तर धाःसा भीसं सन्तोष कायेगु थाय् दु ।

(पलिस्था, पौ ११-१४)

इनाम

खवप नगरपालिका पाखं पिथाइ च्वंगु स्वप पौ बः छि पौ खय् बांलागु चवसु त बियो ग्वाहाली याइ दिसँ । उगु रचनाया ल्य ज्या याइ पारिश्रमिक बियगु खाँ खवप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते च्वंगु बैठकं क्वः छ्यूगु खाँ ब्याक च्वडा ।

सम्पादक
स्वप पौ

मोटिलक्ष्मी शावय

प्रकाश उत्पन्न जुइगु छगू जःया नां खः “मत” । थव ल्याखं स्वयेबल्य सुर्दयः, तिमिला, नगु, संसारय प्रकाश उत्पन्न यानाबीपिं । थःपिं स्वयं छता उत्पत्ति ! प्रकृतिया प्रकृति प्रकाशया उत्पत्ति । प्रकाशमय ज्योति । गवलेसं न्हना, जिलं वनाः फुनाः सिना मवनीगु ज्योतिर्मय ज्योति खः ।

मेगुकथं धायेगु खःसा अन्धकारयात नास यानाः, तुयुजलं संसार प्रकाशमय यानाबीगु ज्योति खः मत । बिना मत संसार अन्धकार जुइ ।

मेगुकथं धायेगुखःसा अन्धकारमय जीवनयात नास याना जीवनया अन्धकारयात ज्ञानया ज्योतिं प्रकाशमय यानाबीगु प्रज्ञा रश्मि मत हे ज्ञानया मत खः । गुगु ज्ञान मतं, सांसारिक दुःखं मुक्त जुया सुखमय आनन्दमय जीवन हनेदइ । गौतम सिद्धार्थ सांसारिक दुखं मुक्त जुइगु, प्रज्ञाया ज्ञान, ज्ञानया ज्योतिर्मय मत च्याकावीफुगुया कारणं वसपोल थैतक्क नं एशियाया जः (Light of the Asia) धायेका चवनेदुगु जुल ।

थःगु शरिरं जः पिकया देशान्तर खनेदयके फुगु छगूकथंया मत खः पुलुपुलु केरा । प्रकृति दुनेया उत्पत्ति छम्ह प्राकृतिक प्राणी । प्रकृतिया प्रकृति, मतकी नांया छम्ह जीव ! मेम्ह, समुद्रदुनेया छगू जातया न्या दु ! थःगु म्हय् च्याःगु मतं थःथम्हं न्यंक तेज बीफुम्ह ज्योतिर्मयया जीव ! म्हय् मतच्या म्ह न्या !!

तर ल्हापसा अथे मखु । न व थः

च्यानाचवंगु मत थुपिं भीगु संस्कृतिया जः

हे च्याइम्ह खः न अन्धकारयात नास याइम्ह खः । भिषण आवाज । प्रकृतिया उग्र रूप छगूकथंया मि खः । थौ मतया आविष्कारय अनेक प्रज्वलित तत्त्वतयगु प्रयोग याना मतया स्वरूपय नं न्हून्हुगु छँटयागु मत तथा मत च्याकेगु थलवस्तुत बने जुल - लालटिन, डेनलाइट, लम्फा, मतकलः आदि अनेक प्रकारयागु मततयगु आविष्कार जुल । वैज्ञानिक आविष्कारकथंया ग्यांस करेण्ट आदिया उत्पादन ला भन थौ संसारयात ज्योतिर्मय याना, जाज्वल्यनीय शक्तिया स्वरूप जुयाव्यगु दु विज्ञान ।

मानव सभ्यताया मध्येयया दकले न्हापांगु सभ्यताया चिंकथं माने यानातःगु मि । मिपाखें ढवलनावःगु मिमत, अले मिमतपाखें ढवलना, विकासया लँपुइ थीथीकथंया चाल पलाः न्ह्याकु न्ह्याकु ढवलंकाहःगु अनेकानेक तरहया मत प्रज्वलनशील मतयागु आविष्कारं संसारया रूप हे हिलाः बीधुंकल धायेमाः । छःया रूपय, च्यःया रूपय अले मत स्वयंयात ज्यःया रूपय छ्यला च्याकाः वयाचवंगु प्रज्वलनशील मत, नेवाः संस्कारय संस्कृतिया छता मूल रूपकथं न मानय् याना वयाचवंगु दु । नेवाः संस्कारय संस्कृतिकथं छ्यलाबुलाय् हयाचवंगु मतया विभिन्न रूप क्रमिकरूपं थुकथं दु ।

- (१) चिलाक मत तथा मुस्यां:
- (२) महादीप
- (३) आकाशदीप (आलंमत)
- (४) दुवाल्था
- (५) सुकुन्दा

- (६) पाल्चा
- (७) देवाः ज्वादेवा
- (८) त्वाःदेवाः
- (९) दलू (खाःदलू)
- (१०) इताःमत (सवालाख मत)
- (११) जोरमत
- (१२) बहुमत (ताहामत) आदि ।

थथे मतयात अनेक रूपय छ्यलाः थुपिं अनेक रूपया मतयात छता छता अलग थीथी स्वरूपया धर्म सम्बन्धि संस्कृतिकथं माने याना वयाचवंगु दु । मत स्वयं मिया रूपय च्याइगु छता श्रृजनाजुगुया कारणं थुकियात पञ्चतत्त्व मध्यया छता तत्व ‘अग्नि तत्व’कथं माने यानातःगु दु । अग्नि तत्वया रूप जूगुया कारणं मतयात अग्निदेवता, करुणामय, अग्निमण्डल आदिया रूपय मानय् याना वयाचवंगु दु ।

मानव जीवनय जन्मनिसं मृत्युपर्यन्ततक्कया यायेमाःगु अनेक धार्मिक स्थिति परम्परा आदिबले नं मतया प्रयोग थीथीकथंयागु मत थीथी इलय् थीथी स्वरूप हे प्रयोग याना वयाचवंगु दु । जन्म संस्कारनिसं मृत्युसंस्कारतक्क नं मतया प्रयोग संस्कार धर्म अनुसारं हे च्याकेगु याइ । गार्हस्थ जीवनया दैनिकी संस्कार स्वरूपय हे न सुथ न्हापां मूलुखाय् पाल्चा मत तथा लक्ष्मी दुकायेगु, अनंलि दैनिकि पुजाया मत च्याकेगु, बहनी आरतिया मत च्याकेगु याइ । विहार विहारय नं सुथः ख्येय्चायेके मत च्याकेगु न्हिनय् दिवापुजा याना अले बहनी सन्ध्या पुजाया “सं यायेगु” धकाः आरती मत च्याकेगु याइ ।

सच्छिव नीळगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

चिलाकमतःमुस्याः

मतया दकसिबय् पुलांगु रूप चिलाक मत खः । गुगु मत जंगलि अवस्थाबल्य् ल्वहं निगः ल्वाका पिहाँवड्गु मिया भिल्कां, प्रज्वलनशिल जंगलि सिं, सिमाकचा आदियात 'राँको' धकाः मतया रूप्य् मिप्वाः कथं च्याकाः ख्यंगु चाय् ख्युं न्हेकेभनं छ्यलाः वयाच्वंगु मिप्वाः मत खः । थुकिया विकसित रूप चिलाक खः । थौया चिलाक, कृत्या निकुति हाकःगु सिं तथा तिकथिड् (न्याय्पं कथि) कपाय हिना उकी कापतं हिना चिलाक दयेकी । उकी हाम्वः चिकं वा तूचिक लुनाः चिलाक मत च्याकेगु याइ । छः देवीपिनिगु अनेक जात्रा, पर्व, होम, शुभ उत्सवकार्य, विजय जुलुस, लसता धर्म आदि अनेक भिंकार्य्य चिलाक च्याकेगु याइगु खः । लिपावया चिलाकया स्वरूप्य् (बनावटय्) छुंकथंया परिवर्तन वःगु जुल । चिलाक हे नांया मत । गुगु मत परम्परागत चिलाकया नापनापं थुगु न्हूकथंया चिलाक नं प्रयोग्य् वःगु जुल । पाल्चा स्वरूपयागु मतपाःचाय् चिकं तयाः चिलाक स्वरूपं हे च्याकेगु, नँयागु मतदानि गुगु चिलाक थें हे ज्वनेत ज्याछिं मतच्याय् ज्वसा खः । निगूगु स्वरूपया चिलाक मतयात "मुस्याः" धाड्गु याः ।

नेपालभाषाया शुद्ध शब्दकथं

मतयात मचाभासं पुलु धाड् । व हे नाम शब्द 'पुलु'या नामं थःगु म्हय् मतच्याःम्ह छगू कथंयाम्ह ब्वकीयात पुलुपुलुकेरा धायेगु याइगु जुल । नेपाःया गुलिन छः जात्रा, खः जात्रा, देवीप्याखं आदि जात्रा दु चिलाक मतया आधारय् याइगु चिराकमत नाप सम्बन्धित जात्रात हे खः । नेपाः गालय् दकसिबय् यक्व जात्रा दुगु पर्व खः यँयाः पर्व । कुमारीयागु, गणेशयागु, भैरवयागु खः सालेगु जात्रा बाहेक थुबल्य्या मेमेगु अनेक कथंयागु जात्रा, लाखेप्याखं, सवःभक् छः प्याखं, पुलुकिसि प्याखं, महाकाली प्याखं दशअवतार क्यनीगु जात्रानिसें यल खप आदि थासय्या स्थानीय आदि अनेक थीथी जात्रा, थिमिया चिलाक जात्रा आदि नं चिलाकमत सम्बन्धित जात्रा खः । चिलाकमत बिना थुपि जात्रात जात्रा हे जुइमखु । "चिलाक जात्रा" नांया जात्राय ला भन जात्रासम्बन्धित स्थान, स्थानीय मनु तथा जात्राया सम्बन्धित गुथियार पिपाखं छेछाछिं हे धयाथें चिलाक मत ज्वना जात्राय सम्मिलित ज्वनेमाःगु यानातःगु नेवाः संस्कृतिया छता संस्कार हे ज्या ब्वलनाच्वंगु दनि । प्रकाशया लागि मेमेगु च्याकेगु न्ह्याथेंजाःगु हे ज्योतिर्मय मत दुसां नं चिलाक मत हे मूमतकथं च्याकेगु याइ । छःखः, छःप्याखं, लाखेछः (तानाकिसि) पुलुकिसि आदिपिं तितिन्ह्याः सनाः ब्वांब्बावंधाय् तक्क चिलाक मत ज्वपिं नं छः पिलिसेंलिसें उमित मतं क्यंकथं तितिन्ह्या ब्वाब्बाजुया जात्रा याइगु जात्राया मत चिलाक मत खः । यँयाःबले जात्रा याइम्ह किलाघः याम्ह ऐरावत नाया इन्द्रयाम्ह किसि - "किसिछः" चिलाकया पुलुपुलु मतया भरय् किसिया ख्वापाः पुयाः पुलुपुलु च्वंगु थःगु निगः मिखां स्वयाः प्याखं हुलीम्ह जुयाः हे उम्ह किसिछःया नां हे "पुलुकिसि" जुयाब्यगु जुल । वथेंतुं यें वसन्तपुरया पुदेगः धकाः धयातःगु त्रैलोक्य मोहन नारायणया देगल्य् क्यनीगु दश अवतार नं चिलाक मतया प्रकाशय क्यनीगु छता विशेष कथंया जात्रा तथा भिगू अवतारयापि देवदर्शन

प्रदर्शन संस्कार जुया न्ह्याना वयाच्वंगु दु । थथे जंगली अवस्थानिसेंयागु चिलाकमत थौ मतया क्षेत्रय् सभ्यताया अग्ररूपि "पुलु" जुया ब्वलनाच्वंगु दनी ।

(२) महादीप

महादीप चिलाकया निगूगु रूप धायेमाः । च्याकेगु पहलय्जक, चिलाकस्वया छुं भचा फरक दु । चिलाक ल्हाः तीज्वना च्याकेगु याइ अथवा च्याकेधुंकाः ल्हाःति ज्वनाः माःथाय् माः कथं मतं क्यनेत न्ह्याथाय् च्याकाः यंकेंगु याइ । तर महादीप अथे मखु । 'महादीप च्याकेगु' धकाः अलग हे छगू विशेष पुजा दु । गुम्ह छःयाथाय् गुबल्य् महादीप च्याकेगु खः प्रातः कालया पुजाकथं च्याकेगु खः अथवा सायं कालया पुजाकथं च्याकाः चच्छिं जाग्राम च्वनाः चापुजाकथं च्याकेगु खः । छगू अलग कथंया हे पुजा जुल महादीप प्रज्वलन - (च्याकेगु) पुजा । तुखल्य् महादीप तियाः छःया न्हयःनय् पुजा यायेथाय् स्वनाः अनेक विधिविधानकथं महादीपया समेत पुजा याना पुजा सम्पन्न याइ । पुजा सांध्येयाये सिमध्येकं महादीप सीके मज्यू । चिकं सासां महादीप च्याकाच्वनी ।

तुखः

महादीपया प्रज्वलनया ज्वलंकथं
तुखः छता थुलि शुद्ध, स्वस्थ व पवित्र वस्तु
खः गुकी महादीप च्याकेबल्य् आसनकथं
तीगु याइ । तु पेलय् याना रस लिकया तःगु
तुयागु छोकरयात म्हुछिम्हुछिति हाकः जुइका
कटिङ्ग याना, म्हुछितिया हे चाकः जुइकथं
देगाः दयेकाः जँय् सःखि क्वातुक्क चिनाः
खः दयेकातःगु तुयागु खोयागु देगाः हे तुखः
खः । न्हापान्हापा तुखःया तःधंगु महत्व
दु । म्हुस्याः जंस्या आदि ठंडी लगय् जूपिन्त,
मचाबूणि मिसातय् जडिबुटीयुक्त मिया रूपय्
तुखः च्याकाः तुखःमि पंकाः चिकं बुकेगु
याइगु खः ।

आकाशदीप तथा आलंमत

कार्तिक महिनाया कतिपुन्ही
कुन्हुनिसें मसिरया सकिमना पुन्ही छन्हुन्हुयः
तक्क आलंमतयात मत बीत मत च्याकेमाःगु
जगुलिं छँया दकले च्वय्यागु तँय्, कःसी पं
धंकाः उकी दलूमत खाया च्याकीगु मतयात
हे “आकाश दीप तथा आलंमत” धाइगु
खः । कार्तिक थनीगु आलंमत तथा आकाश
दीप नेवाः संस्कृतिया छता विस्कंकथंया
मतकलः चा दलूमत खः “आलंमत तथा
आकाश दीप !”

आलंमत मतया स्वंगूगु रूप खः ।
कोजाग्रत पूर्णिमा तथा कतिपुन्हीकुन्हुनिसें
च्याकेगु याइगु थ्व आलंमत इताःमत,
देवामत, पाल्चामत च्याकेथें भूमिइ दिकाः
च्याकेगु मत मजुसे, आलनय् खाया च्याकेगु
मत जगुलिं थुगु स्वरूपया मतयात आलंमत
धायेगु याइ । मेगु कथं धायेगु खःसा पर्वतया
राजा हिमालय पर्वत धकाः सम्पूर्ण
हिमालययात कःघानाः (समेतय यांना)
कैलाश पर्वतया हिमालयवासी जटाधारी श्री
महादेव तथा शक्ति स्वरूपा श्री पार्वतीयात
मत बीकथं च्याकेगु मतया रूप हे आलंमत
खः । “गलिवाःछः” धकाः हिमालय
स्वयंयात नं मतबीगु जगुलिं तज्जागु थासय्
मत च्याकेमाःगु जुया थ्व मतयात आकाशदीप
धायेगु याइ । मेगु कथं कार्तिकया मासं

नारायणद्यःया विशेष मासकथं कयातःगु तथा
हनातःगु जगुलिं नारायणद्यःयात नं विशेषकथं
आलंमत च्याकाः मत बीगु याइगु खः ।
आलंमत छँया दकसिबय् च्वय्यागु तँय् खुल्ला
कःसिया कःसिम्बल्य्
(न्हापायापिनि पं धंकेत हुक समेत स्वनातःगु
दइ) पं धंकाः व पंथय् खिपतं चिनाः चायागु
मतकल दलू खानाः व दलुखय् मत च्याकेगु
याइ । सुं गुम्हेसियां (खाः) न्हाय्क नं मोरे
याना फरमाये याना दयेकातःगु मत कलः
चाय् दुने पालचा मत तथा मत च्याकेगु
याइ । मतकलःचा पंथय् थतछ्वये क्वतकाये
जीकथं खिपतं दलूयात मिलये जुइक चिना
आलंमतया पं धकी थःथःगु छँया परम्परागत
संस्कार अनुसार आलंमतयात पुजा यानाः
मोहनीयागु नः लिस्वां, ह्याउँकापः, चायागु
कलश आद छाना, पुजा याना, उकुन्हुनिसें
कार्तिक लच्छितक्क निभाःछः मलुवं छक,
निभाः बीधुंकाः साँभ बहनी छकः आलंमतय्
मत च्याकेगु याइगु खः ।

थौकन्ह्य् आलंमतया चलन खने
स्वयेतक्कनं मदयावंगु स्थिति जुया वःगुलि
थौया पुस्तायापिसं आलंमत धयागु हे न मसिया
वनेधुंकूगु अवस्था जुइधुंकल धाःसा ज्यू ।

दुवाःल्या

बाहा, बही, छें, छःछें, शहर आदि
थासय् स्वनातइगु, दुनेपिने दुहाँपिहाँ जुइगु
द्वारयात शुद्ध नेवाःभासं ‘दुवाः’ धायेगु याइ ।
व हे दुवाया चलन चल्तिकथंया खंव “लुखा”
खः । व हे लुखादुवाः तथा मूलुखाया जःखः
च्याकेगु लसकुसया लक्षणया मत हे दुवाःल्या
या मत खः । छःछें, दिगुदें, आगंछें आदि
विहार संघ सम्बन्धि छें नं जात्रा, पर्व आदि
यायेगुया लागि छःपिं, देवगणपिं पितयंकल
धाःसा जात्रा क्वचायेका वसपोलपिन्त हाकनं
छःछेंय् दुकायेगु बखतय, मूलुखाय् दुवाल्यामत
तया लसकुस यानाः दुकायेगु याइ । ततःधंगु
धर्म, कर्म, व्रतबन्ध, थाय्पा लुइ, मुलाचार्य
लुइ आदि याइबल्य् पुजाया लागि
वसपोलपिन्त विहारय् दुत यंकीबल्यत्क्क नं

विहारया मूलुखाय् दुवाल्या मत तथा लसकुस
यायेगु याइ । नःलि भमचात गृहप्रवेशया
लसकुस याइबल्य् मू लुखाय् लसकुसया
सकतां ज्वलनापं दुवाल्यासमेत तथा मत
च्याकाः लसकुस याना दुतिनी ।

दुवाल्या, सिजःयागु कुत्याति
पायजाःगु त्रिखुट्टि खः । उकी हे छःनय्
सिजः यागु हे पाला तथा, चिकं इता तथा
मत च्याकीगु खः । दुवाल्यामतयात
‘द्राखामत’ धकाः नं धायेगु याः ।

सुकुन्दा

मतया ताजिकथं सकसिनं धयाथें
स्यूगु, गणेशया प्रतिमूर्ति स्वनेकथं च्याकीगु
साइतया लक्षण मत हे सुकुन्दा खः । सुकुन्दा
मत बिना संस्कार स्वरूपया भीगु छुं गुगुं
साइतया (लक्षणया) ज्या पूर्वनी मखु ।
पूर्णकलशय् अष्टमण्डलाया पूर्णता दइ धायेथें,
पञ्चमहा लक्षणं युक्तगु मत च्याकेथल खः,
सुकुन्दा । कलशया आकृति, दलू स्वरूपया
मत च्याकेगु पाला, गणेशया मूर्ति, पञ्चनागं
कुइकाः, जवंखवं द्वारपालकथं निम्ह सिंह ।
थ्व हे खः सुकुन्दाया आकृतिया पूर्ण रूप ।
पाल्चाय् इताः तथा चिकंमत च्याकेगु छता
तःजीगु मत च्याकेगु ज्वलं जुयानं, धातुकलाया
कलाकृतिया सर्वलक्षणं परिपूर्णगु सुकुन्दा ।
मतय् चिकं सायेत कलशरूपि थलय् चिकं
तयेगु थलया नापं, चिकं तुइत सुमिचानापं
तयातःगु । अले व सुमिचा उखेथुखे लाइभन
सिखलं कत्ताकाः तइगु दुगु पञ्चमूर्ति
सुकुन्दा । संस्कार संस्कृति सम्बन्धि अनेक
ज्याया सुरुवातनिसें ज्या क्वचायेधुंकाः तक्कं
न च्यातले हे च्याकाः तयेमाःगु भीगु
परम्परा । चिकं फुना मत मसीकं, च्यानाच्चंगु
मतयात जानाजानी गुबलें हे स्याइमखु ।
स्यायेमज्यू सुकुन्दा । बरु सम्बन्धित उगु
ज्या पूमवंक मत सीके मज्यूगुलिं मत सीभनं,
चिकं सायाः, इताः कुलाः जतन यानाः सुकुन्दा
च्याकाः तयेगु याइ ।

स्थानीय छः जात्रा, देगुपुजा,
दिसिपुजा आदिबले, छः लं स्वः वने, छः

लित तः वने आदि उत्सवबल्यु सम्बन्धित सदस्यपिनिगु छँखांछिं धयाथें म्हातिम्हाति सुकुन्दा च्याकाः ज्वनावनेगु संस्कार दु । छँज्याः, बुपुजा, लक्ष्मीपुजा, म्हपुजा, स्वयम्भुइ अजिमाजुयाथाय् याइगु छाहायेके पुजानिसें कयाः देय्या थासंथाय्यापिं छः देवीपिन्थाय् वना याः वनेगु अनेक तरह्या पुजात । इहि याये, बाःऱ्हा तये, व्रतबन्धयाय, चुडाकर्म याये, आचार्य लुइगु, चक्रेश्वर लुइगु, भिमरथारोहण जंकु यायेगु, सम्पूर्णकथंयागु हिन्दू वज्रयानी पुजाया आदि इत्यादिबले सुकुन्दा मत मदय्कं हे मगाः । सुकुन्दा स्वना, गणेशया आराधनाय् सुकुन्दा पुज्याना हे तिनि थुपिं न्ह्यागुनं पुजा आरम्भ याइ ।

जन्मन्हिया सगंया मूल साइत ला सुकुन्दा मत हे जुल । जन्मन्हि बाहेक मेमेगु अनेक साइतकथंया सगं (सफलताया सगं, रोगव्याधि आदि दुर्घटनापाखें बचे जुया पुनर्जीवन प्राप्ति स्वरूपया सगं, यात्रा गमनय् विदाइ स्वरूपया सगं) आदि अनेक कथंया सगं संस्कारय् सुकुन्दा विशेषकथं च्याकेगु याइ । न्यनातयागु दु - महर्जन जातिपिनि सुं गुम्हं म्हाय्मचा मेलं वना धाःसा हे नं सुकुन्दा छगः क्वसःया रूपय् ल्वःममंकथं हे लुमंका ज्वना वनेगु याइ हँ । उकीया अर्थ म्हाय्मचातय् क्वसः बीबले सुकुन्दा छगः मदयेकं मगाःगु जुल । थौं कन्हेयापिनि ढलोटीयागु सुकुन्दा बाहेक वहायागु सुकुन्दा छगः नं क्वसः बीगु चलन चल्ती वयाचवंगु दु ।

भौमचा पयनं काःवनीबलय् तथा लँ स्वःवनीबलय् भौमचा कन्यादान कयाः जन्ति लिहाँ वइबले भमचा लसकुस याना दुकायेमधुंकूतले हे सुकुन्दा सदयेकं हे मगाः । बियाछ्वयाम्ह म्हाय्मचायाम्ह न्हूम्ह जिलाजं भाजुयात न्हूससलय् दुचायेकेबले तक्क नं सुकुन्दा मतं लसकुस याना दुतिनेगु याइ । इहिपाया उगु बखतय् प्रयोग याइगु सुकुन्दा ला भन बृहत् रूपगु तः सुकुन्दा खः । छपा ल्हाः तं ज्वने हे मफुगु निपा ल्हाःत ज्वनेमायेक

भ्यातुक्क तगवःगु तः सुकुन्दा खः । स्येनापं हालातःगु दु इहिपाबलय् तः सुकुन्दाया महत्वयात कया -

‘यो मय्जु जि भमचा ... । ख्वयेमते पुताचा ।

नागं कुइका सुकुन्दा । छन्त का वल पुताचा ।...’

थथे, सुकुन्दा चिकं मतया छगु च्याकेज्वलं नेवाः संस्कृतिया लक्षणया छता मूर्ति खः ।

मनू मदया वनीगु बखतय, सिथं यंकेया अशुभ संस्कारय् धाःसा सुकुन्दाया प्रयोग याइमखु ।

पाला (पाल्चा)

मत मतया विकसित रूपमध्येय् दकले अःपुगु मत पाल्चामत खः । चायागु मात्र छपाः पाला । गुकी चिकं भचा, इताः निपु तया मतया रूपय् च्याकेत ज्या वःगु, मात्र छपाः चायागु चकंगु पाला । पन्चतत्व मध्येय्या छता तत्व पृथ्वी तत्व धकाः चा नांया छता शुद्धगु तत्वं निर्माण यानातःगु छता वस्तु पाल्चा खः । पालाचा जक मखु, पाल्चाया ल्यू चायागु वस्तु, लूँ ली, सिजः आदि धातुपाखें बनये जुयाचवंगु वस्तुत स्वयानं शुद्ध मानय् यानातःगु वस्तु खः चायागु सामानत । ततःधंगु धर्म कर्म पुजाआजा आदिया लागिं माःगु, लः तयेगु मू कलशनिसें मि तयेगु धुपाँय् मकः । जन्म संस्कारनिसें मृत्युसंस्कार तक्कनं यायेमाःगु पुजाया लागिं माःगु चायागु पुजा सामानत । नाग पुजाया लागिं माःगु चिकिचावःगु स्वपंचा (नागपँ) निसें, छँ ज्यायालागि माःगु अनेक चाभारात (गमला, भाजं, सुराहि आदि) निसें भिफा छमुरी न्हयंगु चात्यप, आगा आदि) नं चायागु हे जुइ । उलिजक मखु छः देवीपिनिगु मूर्ति, देगः, बँयेलि आदि समेत चायागु हे दयाचवंगु भीसं खनाचवनागु हे जुल । भैरवया प्रतिमूर्ति, पचलि आजुयागु प्रतिमूर्ति त्यपआजु समेत न्हापा चायागु त्यप हे खः धयागु खं वंशावली पुष्टि जुयाचवंगु हे जुल । चाया

अनेक जाति कंचा, पंचा, थंचा आदि चातय्गु उपयोग नं चाया जातस्वयाः अनेक थीथीज्याय् प्रयोग जुयावयाचवंगु खं नं दुगु हे जुल । दैनिक रूपय नसनाया पिखालखु दुकायेगुया मत च्याकेगु निसें कयाः भिं-उत्सवया लसतां दिपावलिया रूपय् च्याकेत पाल्चा प्रयोग याइसा, मृत संस्कार या ज्या जक मखु । मनूया मृत्यु जुइगु अवस्थाय् नं सीम्हया फुसय् छप्वाः व लिक्वय् छप्वाः “सी मत” धकाः च्याकेगुया लागिं नं मूल मतया रूपय् पाल्चा मत प्रयोग याइगु खः ।...। मत नखःया नामं प्रख्यातगु स्वन्ति नखः ला पाल्चामत नखः हे जुल । तर थौंया सन्दर्भय् धायेगु खःसा आधुनिक मधिसेरूपी भिलिमिलि मतं यानाः, पाल्चामत विस्थापित जुजुं वनाचवंगु दु । पाल्चिया आयु क्वपाला क्वपाला वनाचवंगु जक मखु, नेवाः संस्कृतिइ हे बुलुहुं बुलुहुं बुलुया वनाचवंगुया कुलक्षण खनेदु ।

पाल्चा मतया सन्दर्भय् - छुंथाय् मतं क्यनेगुया लागिं प्रयोगनिसें कया धर्म कर्मया अनेक ज्याय् नं अःपुगुया ल्याखं प्रयोग जुइगु पालाचा, निथी कथंयागु दु । (क) बूगु पालाचा (ख) उनामतःगु कचिगु पालाचा ।

निथीनं कथंयागु पाल्चा थःथःथु कार्यक्षेत्रकथं निथीया नं उलि हे महत्व दु । गथेकि यँयाबलय् देय् भ्रमणयाना (थःहने क्वहने कुमारी चाःहिव् थाय् पाल्चा तःवइगु पाल्चा, कचिगु पाल्चा खः । कचिगु पाल्चाय् वा निगःचा तया वया छःनय् इताः निपु तया च्यूरिध्यः लुना ख्वयेकातैगु पाल्चा मत । यँयाबले थःथःगु औकातकथं (१०८) सच्छि व च्याप्वाः वा (३६०) स्वसः व ख्वीप्वाः फुसा व स्वयानं अप्वः पाल्चामत उपाकू वनेगुया लँ लाःथाय् चवंक्वया अनेक छःपिन्थाय् च्याकाः त्वःता थकेगु याइगु खः । कचिगु पाल्चा मत च्याकाः देय् चाःहिलेगु भाद्र महिनाया द्वादशीया दिनयात ‘उपाकू वनेगु’ धकाः प्रचार जुयाचवंगु दु ।

थौं कन्हय्, पाल्चाया रूपय् अनेक अनेक डिजाइनयागु पाल्चाया आविष्कार

जुयावःगु दु । गथेकि ब्यादल, न्यापाला, बुत्तेदार पालात आदि ।

देवामत

पाल्वा मतया विकसित रूप देवामत खः । छायाःसा देवा धयागु नं प्रज्वलनशील मतया छप्वाः चायागु हे थल खः । थुकी पालाचाये थें इताः गवः तुइका मतसे धस्वाकाः तये ज्युक्थंयागु थलचा जुल । बँय् पाताक्क धायेक दिकाः च्याकेगु पालाचायागु आकृतियात, जाः पाखें ज्वने छिं तःजा यानाः गाः वंगु छाँटया पालाय इताः धंकेजीक प्वाः छप्वाः दयेकाः, व प्वाल्य इताः धकाः चिकं अथवा घ्यः थना च्याकेछिं कथंया छाँटयागु मत बन्य जुल । श्व हे मतयागु नां “देवा” जुल । स्वयेबल्य बांलाःगु ज्वने छिं, अःपुगु, चिकं लिमज्वइगु आदि कारणं याना देवाया महत्व अप्वः जुजुवल । चलन चल्लिइ वः कथं छः छः पिन्त, छः छः पिंथाय न्याथाय नं च्याकेगु मत हे देवा जुयाबिल ।

ईया न्ह्यज्याकथं देवाया रूप्य नं परिवर्तन वल । चायागु देवां धातुयागु (लीयागु) देवाय परिवर्तन जुल । व्यक्ति विशेषया थः थःपिनिगु आर्थिक औकात अनुसार वहायागु देवा, क्यूरियो स्वरूप बुत्ता भरयेयानाः ज्यानातःगु देवा आदि छाँटकाँटयागु देवाया चलन वल । तर पालाचा मत, चादेवार्थे सलंसः प्वाः देवाः च्याकाः छःछः पिन्थाय अथवा लँयलँय त्वःतावयेगु असमर्थताया कारणं याना, देके बनेबले चायागु देवा हे प्रयोग यायेगु याइगु खः । छँय्, देगुली, थःथःगथु विहारय आदि थासय ली देवाया प्रयोग याइगु जुल । समुच्च रूपं छक्वलं तःप्वाः (यक्व) मत च्याकेगुया लागि धाःसा “ज्वा देवा” धकाः सच्छि व च्याप्वाःया ज्वाः देवाः कथं १०८ प्वाः ज्वराज्वरागु देवा दयेकाः च्याकेगु व्यवस्था जुल ।

थौ वया ततःधंगु विहार, गुम्बा, देवालय, देगु, देवस्थानय व सार्वजनिककथं नांदंगु ततःधंगु देवस्थानय पुसा समेत दुगु,

धानिकाधानि घ्यः न्ह्यंगु वृहतरूपयागु देवात स्वनाः अहोरात्री (चाँहिं) च्याकातइगु थौया स्थिति जुल । अले अजाःगु थासय महतिमहतिं चिकिचिकिप्वाःगु देवा च्याकेगुया पलेसा, निरन्तर रूपं च्यानाचवनीगु थुगु वृहत स्वरूपयागु ततःप्वाःगु देवाय थःपिनिगु श्रद्धां घ्यः सायाबीगु तथा भवःलिं देवा तयातःगु दुसा भवःलिं हे घ्यः सायाः ब्युब्यु वयेगु परम्परा नीस्वना वयेधुंकूगु दु । बौद्ध संस्कृति (लामा धर्म संस्कार) पाखें संयावःगु देवा मतय घ्यः साया च्याकेगु प्रगतिशिल धर्म विचार देवामत च्याकेगुया थौया बालाःगु संस्कार खः धायेमाः ।

थौया श्व नीगु शदीलय वयाः देवाया रूप्य आपालं हे फरक वयाचवंगु खनेदु । व्यापारिक माग अनुसारं खः अथवा आवश्यकता अनुसारं हे खः देवाया रूप्य फरक वया सिलेवर, पितः आदि अप्राकृतिक वस्तु (artificial) यागु चिकिचिकिचारखःगु थलचात दयेका देवा धकाः इताः तया घ्यः थना मीगु व च्याकेगु चलन वयाचवंगु दु ।

देवाया अनेक रूप मध्येय प्रचूर मात्रां चल्य जूगु देवाया निगूगु रूप गवःजा देवा खः । ‘फूलबत्ति’ धकाः नां छुना कपाय ग्वाराय घ्यः थुनाः गवःजा लीवयेक पाय्छिचा पाय्छिचा गवः जुइक ग्वाराक्क स्वाराक्क दयेकाः देवाया पलेसा च्याकेगु जुल । छप्वाः छप्वाः अलग अलग च्याकेत नं अःपु । ज्वाःखानाः (सच्छिच्याप्वाः) ब्वहता छगलय तया च्याकाः अनं तुं त्वःताः थकेत नं अपुगु जुल । छलयताः मनू कतिलाः धया थें “छु शुद्ध मन शुद्ध” श्व हे थौया धर्म जुल ।

त्वाः देवा मत

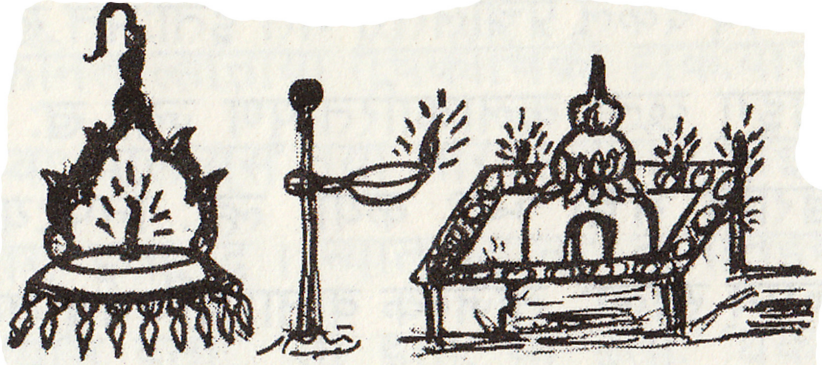
नेवाः संस्कारय चलेजुकथं मतया रूप्य च्याकेगु याना वयाचवंगु अनेक थीथी परिकारयागु मत मध्येय न्हापगु दर्जाया मत सुकुन्दा मत खःसा ल्यू दर्जा कथं सम्मान कयाचवंगु मत खः त्वाः देवा मत । धर्मया स्वरूपं, छःछः पिन्थाय न्ह्यःने च्याकेगु मतया ल्याखं श्व मत, न प्वाः देवा खः न त ज्वाः

देवाः हे खः । लक्षणया दृष्टिकोण स्वतधाःसा श्व मत, नेवाः म्हासीकाया दकसिबय महत्वजाःगु चिकं मत खः । पालाचा मतय थें इता व चिकं तया च्याकेगु श्व मत छपू तस्वाःगु वस्तुलय त्वाः मतकथं च्याकेगु याकः मत खः । पालाचा मत थे ल्हाः तं ज्वना जुइम्वायेक वयसं तस्वाक दिकाः च्याकातयेगु श्व मत खूम्बथाय च्याकेगु निसें कयाः, धुकू क्वथाया (न्हापायापिनि लक्ष्मीद्यः स्वनाः दुधन तइगु क्वथा) लक्षण । क्वथापतिकया क्वथापिवाः मता अले बैठक क्वथाया ब्वसा खः । मूलुखाया जवखवं तयाः च्याकेगु लक्षणया लसकुस मत खःसा राष्ट्रिय स्तरकथंयागु महान उत्सव, विशेष पर्व तथा ततःधंगु भिकार्यया, सांस्कृतिक गौरव खः । साहित्य, संस्कार, संस्कृति सम्बन्धि उलेज्या जुइबलय याइगु दीप प्रज्वलनया साधन खः । आदिकथं उच्चस्तरया मत खः त्वाः देवा मत ।

गुगु त्वाःदेवा, पाय्छित्वा जक जाःगु (न्हापान्हापा दैनिक व्यवहारय छ्यलीगु) पूधाः मत खःसा गुगु त्वा देवा नित्वाः वा स्वत्वाथले जीक, हिंसाः तया स्वायेजीकथं दयेकातःगु स्वकु प्यकु हे तःजागु त्वाःदेवा जुइ । सायद थथे त्वाःत्वाः थलेज्यगुलिं नं थुकियात त्वाः देवाः धाःगु जुइमा । उच्चस्तरिय कलाकृतिपूर्ण दयेकातःगु त्वाःदेवा ला सुकुन्दाथें तुं पञ्च महालक्षणया वस्तुनं युक्तकथं दयेकातःगु दु । दलू स्वरूपं च्याकेत इताः चिकं तयेगु पालाः, फुसय नाराद्यः वा गणेद्यःया मूर्ति, पालाया छचाःलिं तुलसहिःया भल्लर, नागं हिनातःगु त्वाः देवाया बेत्वाः अले पलेस्वां तथा अनेक स्वां आकारया (मिजला आकारया) हावादारी बुत्ता कयातःगु बंय् दिकेगु व्व । धातुकलाया सम्पूर्ण कलाकृति हे दुथ्यानाचवंगु दुला धयाथें च्वक बांलाक छुं गनं हे कुखिनेथाय मदुकथं चत्त धायेक छाँटवंगु त्वा देवा । नेपाःया छप्वाः लक्षणया मत खः ।

दलू वा खादलू -

चिकं इताःमत तया च्याकाः
व्यवहारिक ज्याय् छ्यलेगुया स्वयाः नं द्यःद्यः
पिन्त मत बीबलेयागु इताः मत दिकेत
तयातइगु पालालीवःगु मत हे दलू मत खः ।
दलूया रूपरंग, आकार थथे हे जुइमाः धयागु
निश्चितता मदु । नयागु ल्वैयागु, लीयागु
न्हयागुकथंयागु नं दलू दयेफु । आकारय् नं
पालाचा लीवःगु, चाकलाःगु, अर्धा छाँट
वःगु ताहाःचागु, ल्वहँतय् प्वाकः वंकाः
दयेकातःगु ल्वहँ दलू आदि कथंयागु दलू दु ।

नेवाः छँया नित्यकर्मया धर्मकथं, सुथ बहनी
छँ नं दुने छँनं पिनेयापि द्यः पिन्त मत बीबलय्
मत दिकेगुया लागि भीगु आगमय्, कःसी,
भ्यालय् दलू स्वनातःगु दइ । चुक, ननि,
बाहालय च्वपिं द्यःपिं क्वाःपाःद्यः, गणेद्यः,
चीभाःद्यः आदि द्यः पिन्वाय् नं चाकःमिकः
दलू स्वनातःगु दइ । नेपाःया अतिकं नां
दपिं, पहाडचा च्वकाय् च्वकाय्यापिं द्यःपिं (
मन कामना माइ, फूच्वःधिलाच्व, सिफूच्वथे
जाःथाय् सिलुथे जाःगु वने थाकुगु थाय्या
देगलय्) । तक्क नं चाकः दलू तया तःगु
दु । क्वजाःगु थाय्- यापिं द्यः पिंथाय् तथा
कुहँवना क्वदुवा, चोभाः गलछीया द्यः पिंथाय्
तक्क नं दलू तयातःगु मदु धयागु मदु । देगः
देगलय् दयेमाःगु अनेक महत्वपूर्ण तत्त्वत मध्येय्
चाकःदलू देगःया शोभा जुयाच्वंगु दु नापं
देगःया सुरक्षाया लागि बारया रूपय् सुरक्षा
कवचया नं ज्या यानाच्वंगु दु ।

नेपाः गाःया नेपाःमिपिसं याइगु
अनेक धर्म मध्येय्या थुगु चाकःदलूखय्
चाकःमतः च्याकेगु नं छगू अति प्रचलित
मूल धर्म खः । धर्म इच्छा दुपिं गुलिखे
भक्तपिसं थम्हं मनं तातुनागु देवस्थानय् थःगु
औकातं चाः कथं तप्वाःगु खादलू छप्वाः वा
चिकिचिकि प्वाःगु सच्छि व च्याप्वाः दलू
अर्पण यानाः देवस्थानया शोभा बढय् यानाः
बीपि नं यक्व दु ।

दलू वा खादलू दलूया निगूगु रूप
खः । सिखः अथवा कःकां

खासयाना कपाय्यागु वाइगु छता
कलाकारितापूर्ण ज्या खः । पचिनय् (महाला
व च्वला) खरानि भचा भ्याः कया, ल्हाः
निपाःया माध्यमं कपीयात सुकाया रूपय्
सालाः, तुजिक्क वानाः पचिनय् तुलाः इताः
दयेकीगु खः । व हे इताः चिकनय् बुलाः,
मत बीगु धर्म कार्यनिसं कयाः देवा, पाला,
दलू, सुकुन्दा, आरती आदि दक्वलय्सं नं
मत च्याकेत प्रयोग याइगु खः । कापू सरहं
जुइक कपाय्यात काकथं वानाः तुल्हानातःगु
'इताः' नांया पुजा ज्वलं धर्मया स्वरूपं मत
च्याकेगु नेवाः संस्कारया छता मूज्वलं
जुयाच्वंगु दु ।

इताः तःथी कथंयागु, तःतू ल्हाना
वानातःगु, त.ताप्रकारया रंगयागु दु । दकले
प्रचलित कथंयागु इताः तुयूगु कपाय्यागु,
न्यातु ल्हानाः वानातःगु इताः खः । थव
स्वरूपया इताः न्ह्याबलें, न्ह्याथाय्, न्ह्याम्ह
द्यःयात, न्ह्यागु पुजाय् नं चलये याइगु इताः
खः । मेगु कथंया इताः

(क) स्वतु ल्हानाः - थःगु ल्हाःया पचिनं
भ्यावयेजुक्क ताः हाकः याना वानातःगु
तुयुगु इताः महाद्यःयात च्याकीगु इताः
खः ।

(ख) भिन्नितु ल्हानातःगु, ह्याउँगु रंगयागु
इताः सुद्यःयात च्याकेगु याइ ।

(ग) न्यातु ल्हानातःगु वाउँगु इताः तारादेवीयात
च्याकेगु याइ ।

(घ) न्यातु हे ल्हानातःगु म्हासुगु इताः देगुद्यः,
वसुन्धरादेवीयात

च्याकेगु याइ ।

(ङ) नीछतु ल्हानाः वानातःगु ह्याउँगु वा
तुयूगु इताः गणेद्यःयात च्याकेगु याइ ।
थथे हे मेमेगु यक्वकथंयागु इताः थीथी
द्यः पिनिगु गुणवर्ण स्वयाः च्याकेगु
याइ ।

(च) आरती मतय् भिन्नितु ल्हानाया
(चिकीचिकी हाक याना वानातःगु) इता
निपुनिपु न्याप्वाः पालायसं तया आरती
यायेगु याइ ।

कत्ताका खाइगु दलू । थथे खाइगु जूगुलिं
थुकियात "खादलू" धाइगु जुल । दलू थें हे
खादलू नं छँ दुने, पुजा क्वथाय् खायेगु याःसा
भचा वृहत आकारयागु दलू छँया भ्यालपिने,
विहारविहारय् नं पौ त्वानासिंया क्वयुक्वय्
खायेगु याइगु खः । पालाचाय् दलूचाय्थें हे
इताः चिकंतया च्याकेगु थव दलू अतिकं
कलाकृतिपूर्ण दलूया रूपय् छँ, देगः क्वाःपाःया
शोभा खः । खादलू खायातःगु छपा जक
भ्यालं हे उक्त छँया त्वानासिं, भ्याः, देगः,
द्यःछँ, भीपिं च्वनेगु छँ आदिया सुन्दरता,
लक्षणया रूप व ऐतिहासिक महत्व कथं उगु
इयाः, देगः, द्यःछँ या विशेषता व संस्कृति
न्ह्यब्वयाच्वंगु दयाच्वनी ।

इताः व सवालाख

इताःमत -

द्यः पिन्त च्याकेगु मत मध्येय् दकले
प्रचलितगु मत इताःमत खः । इताः

(छ) मेगु छताकथंयागु इता: दु । न्यातु ल्हाना: वानातइगु इता: हे ख: तर थुगु स्वरूपयागु इता: 'मा इता: वा इता:' धका: निथीकथंयागु छगू ज्वरी इता: जुइ । होमादि पुजा याइबल्यु होमय् (जज्ञय्) दुइगु इता: ख: श्व इता: । निथी मध्यय् छथी "मा इता:" धका: ताहाक:गु इता: जुइसा मेगु "बा इता:" धका: माइता: स्वया: निदुगं धयाथें ता:हाक: जुइक वाना: नितानिजिनं छथासं तया: होमय् (जगेलय्) दुइगु याइगु ख: ।

(ज) मेगु कथंयागु इता:, काप:यागु निलातइगु इता: ख: । स्वन्तिबल्यु म्हपुजा याइबल्यु, चोथ्यां पोथ्यां निखेरं न च्याकेगु निपुनिपु प्यपुया छज्व:गु, कोलाछिं नं मयाक ताहाक:गु इता: खेलुइता: ख: ।

(झ) वज्रयानि पुजायात मा:गु छगूकथंया निलांगुति हाक:गु, सिंकाय तुलात:गु स्वपु इता:या छज्व: हिसाब प्वाँय् चिना: च्याका: लिलाजंल्यु तीगु इता: दु । व ख: "आलुइता: ।"

(ञ) छुं गुगुनं पुजा याइबल्यु पुजा क्वचायेका बौवाये, थाय्भुवाय, कल:वाय् आदि याइबल्यु उक्त भुजाय् मत च्याका: तस्वाक्क तिया छवइगु सिंकाय् कापं वा कपाय् तुला: दयेकातइगु याक:मत: ख: "देगूमत ।" आदि इत्यादि अनेक कथंया मतत, इता: मतया थीथी रूप ख: । थुपिं मत नेवा: संस्कारय् थौतक्क नं संस्कृति स्वरूपं चलये जुया वयाचवंगु दनी ।

(ट) परिवर्तनशील ईया ई अनुसार थौकन्हय् कपाय्यागु इता: वायेगुया पलेसा कचिकायागु कतू न्याना: व हे कायागु न्यातु ल्हाना: इता: दयेका च्याकेगु याइगु जुयावल । थुगुकथंया इता:यात काइता: तथा कटुइता: धाइ । द्य:द्य: पिन्थाय् च्याकेत वाइगु इता: जक मखु लाखमत च्याकीगु इता:तक्क नं कचिकायागु वाना

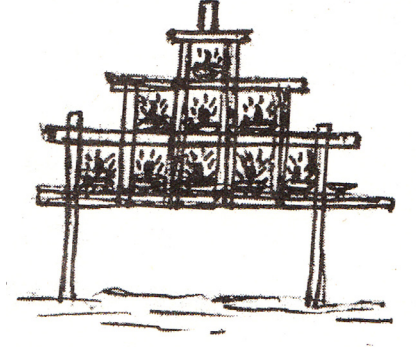
च्याकीगु वा इता: न्याना च्याकीगु चलन जुयावल । गुकिं याना लाखमतया महन्व 'भाजु कतिला: मय्जु लय्ता:' धयाथें जुल । लाखमत च्याकेगु धर्मया लोकप्रचार अप्व: जुयावल ।

थौयागु ई, न्हापा न्हापायागु थेंजा:गु ई मखुत । अले ई नापनापं वइगु ज्याखं नं न्हापायागु ईयागु मखुत । उकिं न्हायागु ज्याखं नं इलईकथं छ्यलायकेमा:गु आवश्यकता जुयावल ।

इता:मत च्याकेगु संस्कारया निगूगु व्व सवालाख इता:मत च्याकेगु संस्कार ख: । न्यातु ल्हाना वानात:गु कपाय्यागु इता:यात छपूछुपु याना: मद्रकं निना: द्र:छि दु:छिया ल्याखं कलेचा कलेचा चिना: सवालाखया ल्या: खाकी । व हे इता:यात सवालाख मत छवयेगु धका: थम्हं मनं भालपा:म्ह सुं नं द्य:याथाय् दीप प्रज्वलन पुजा धका: विशेष पुजा याना मत छवयेकेगु याइ । लखमत छवयेकीबले न्हापालाक्क कलेकलेचिनात:गु इता:यात कलेकलेनापं चिकं बुलीगु । अले व बुलेधुंगु इता: दक्कं छथूछथु याना फ्यना: चायागु सलापातय् मिले जुइक चाक: मिलये याना व्वयेगु । लुंयागु इता:, वहयागु इता: समेत मा:गु दक्कं पुजाज्वलं ता:लाका: द्य:याथाय् न्हय:ने तया संकल्प पुजा यांना च्याकेगु । इता: च्याना: जिलं वलिसे सिसाबुसा मध्येया शुद्धगु छता सिसा "तुयात" "कुलाकथिया" रूपय् छ्यला: तुं कुकुं बा तु रवग्वं इता: पूर्णरूपं जिलं जिलं वंक च्याकाबीगु सवालाख इता: च्याकाया धर्म नियम ख: । व सलापाताय् च्यानाचवंगु इता:यात सवालाख इता: छवयेकात:थाय्यागु तुं तुं इता: कुलाजक बीगु नं पुण्य भा:पा लाखमत च्याका तइथाय् दर्शक, भक्तजनपिसंतक्क हे न तुं इता: कुलाबीगु याइगु चलन दु ।

गोर मत -

मतयागु रूप मध्येय्या छता विकसित रूप गोर मत ख: - यँया: बले

यँया लायकुली मरुगणोद्य: तथा अशोक विनायकया ल्यूने माइदेग:या क्वय्, सिंयागु गोर दयेका:, गोरया हरेक तँपतिकंया हरेक प्वाल्यु पालचामत च्याका: लायकू हे दिन्न च्वंक च्याकीगु मत हे गोरामत ख: । बिजुली मत मदुनिगु न्हापान्हापाया उगु अवस्थाय् निभा: बिना: द्य: ख्युंया वलकि चान्हय्थें जुइगु । नेपा:या जात्रा पर्व नख: मध्येय् न्हय्दुपसे च्वंगु नख: जात्रा यँया: पुन्ही धा:सा बहनीसिया नख: कथं न्हिनय् स्वयानं बहनी उल्लासपूर्वक माने याइगु चलन । तर बिजुली मत धइगु हे मदुनिगु उगु बखतय् श्व यँया: पुन्हियागु तिमिलाया जल्यु तथा यँया: पुन्हिया चन्द्रमायागु जती नख: हनेमा:गु अवस्था । अथे जगुलिं मतया जल्यु नख: भ्र: भ्र: धायेकेगु हुनिं लायकुली जक मखु, थीथी त्वा:या थासं थासय् तत: जायेक सिंयागु ग्वरा थना मत च्याकेगु उगु बखतया धार्मिक संस्कार कथंया वैज्ञानिक विचा: ख: । मत जात्राया नख: कथं हनात:गु श्व यँया जात्रा नख: काया: अष्टमि कुन्हु कागेश्वर महाद्य:या मेला जुइ । उकुन्हुनिसें हे धयाथें यें लायकूया रौनक ! अले, द्वादशीकुन्हु योसिंगुनिसें, साइत स्वया: पुजा प्रतिस्थापन याना: हयात:गु य:सियात "इन्द्रध्वजया" रूपय् य:सिं थनेगु याइ । ऐरावत किसि समेतया इन्द्रदेव स्थापना जुइवं यँया सुरु जुइ । उकुन्हु हे बान्हि फ:पुइधुनेवनिसें उपाकु वनेगु धका: पाल्चा मत च्याका: देय् न्यंकया लँयलँय ला:पिं द्य: पित्त व द्य:पिनिगु नामय् लँयलँय पाल्चा मत

तया यँया स्वदेय् चाःहुली । यँ देयया मरु त्वाल्य इन्द्रराज छः व्वइगु । लाय्कूया तःधिकः हाथुद्य

- (स्वेतभैरव), वंघःया आजुद्यः (आकाश भैरव) वतुत्वा या वाकादे भैरव आदि अनेक हाथ्वं हायकेद्य हाता छः यमाजुद्यःपिं त्वाःत्वाः पतिकं व्वइ । श्रीकुमारी, श्रीगणेश व श्रीभैरवया खः जात्रा याइगु नखः विष्णुनारायण (त्रैलोक्य मोहन) देगलय दश अवतार क्यनीगु । मजिपाः त्वाःया इयालिंचा समेतया लाखेद्यः (शान्त भैरव), किलाघः त्वाःया पुलुकिसि (ऐरावत किसिद्यः) । होलच्चया सवःभकुद्यः (आकाश भैरव), ख्वप देय्पाखेया महाकालि प्याखं (निश्चः स्वयं नं दयेफु) आदि पिदनीगु । अले ख्युं ज्यंकाः लँ खनेदयेकेत-

(१) हरेक थःथः छः खलःपिं थःथःपिनि दक्व छःपिनिगु न्ह्यः न्ह्यः ल्यूल्यू मुस्याः च्याकाः छःपिं वंवांथाय् तिंतिन्ह्याः व्वाँव्वाँ जुइमाःगु

(२) छँखाछि इयाः इयालय खादलूस मत च्याकाः दलू मत पुज्याना देय् भः भः धायेकाः समयबज इनीगु ।

(३) आदि यँया जात्राया चहलपहल खः । चहल पहलगु व हे नखःयात अफ भः भः धायेकेगु हुनि उगु बखतया अति प्रगतिशिल बिचाः विवेककथं लाय्कू क्षेत्रय् गोर थनाः गोरालय् मत च्याकेगु व छँखाछि इयाः पतिकं खादलू खानाः दलूमत च्याकेगु यानातःगु धर्मया स्वरूपय् वैज्ञानिक विचारधारा (प्रगतिशील विचारधारा) यंयाः पुन्हि मत जात्राया नखः खः ।

थौतक्क नं थव मत ऐतिहासिक धार्मिक मतया रूपय सुरक्षितसाथ यँयाः ज्वःछि च्याकेगु याना वयाचवंगु दनिगु जुल । जनसंख्याया नामं उगु बखतय् सालुगु बस्ती, चिकिचिकिजाःगु छँबलय् यँयाज्वःछि च्याकेत नीस्वनातःगु यँदेय्या थव गोरामतया जः ख्वपदेश तक्क नं खनेदु धयागु जनश्रुति दु ।

(१२) बहुमत (ताहामत) - नेवाः संस्कृतिअनुसार न्याना वयाचवंगु अनेक प्रकारया मत, मतयागु प्रयोग, मतया आकृति आदि मध्यय् ऐतिहासिक महत्व दुगु, बिस्कं कथंया छता मत खः बहुमत, गुकियात ताहामत नं धायेगु याः । अले थीथी जन भावनाया थःथः कथंया ताकसिं अर्थकथं गुम्हेसिनं थुकियात बँय् थीथें च्वंक कुबिया हइगु जूगुलिं 'बंमत' धाइसा गुलिसिनं (सर्प) बिली वःगु 'बीमत' धाइ अले गुम्हेसिनं पालाचामत धयागु 'मांमत' खःसा थव 'बौमत' खः धाइ । अले गुम्हेसिनं ताः हाकयेक दयेकाहःगु मत 'ताहाः मत' धाइसा गुम्हेसिनं ताहा धयागु हे बि (सर्प) खः उकिं थुकियात 'ताहाःमत' धाःगु खः धाइ । थथे अनेककथंया जनश्रुति न्यनेदु, थव मतया बारे ।

“इन्द्रध्वजत्सव पर्व” धकाः यः सिं थना, पालाचा मत व दलू मतं सुरु जुइगु यँ देशय् हनाः वयाचवंगु यंयाः पर्वया मतजात्रा मध्येय् अन्तिम जात्रा बहुमत जात्रा खः । गुबलें गनं हे स्वये मदुगु व प्रयोगय् मवःगु बहुमतया नाम प्रख्यातगु थव मत यँयाः पर्वया छता ऐतिहासिक विशेष मत खः । संस्कार संस्कृति, पर्व, देवीय प्रपञ्च आदि अनेक प्रवन्ध स्वरूपं मिलये याना जात्रा याइगु थव मत, मतया भिन्नताय् नं छता भिन्नहे स्वरूपगु मत खः ।

ताहामत धकाः नागया स्वरूपया तिंयागु ताहाकयेत मत छँ दयेका उकी छ्यंननिसें न्हिप्यंतक थाय् मिले याना पाल्चामत तइ । अले मतयात कुबीछिंक थाय्थासय् तिंप्वाँय्यात हे खिपतं चिनाः मिलेयाइ अले बी (ताहा) न्यासि वंगुथें जुइक बय् थीथेथीथे च्वंक कुबिया दागिंया ल्यू जात्रा याना यँदेय् परिक्रमा याकी । (दागिंनाप नापलाकी मखु) । किंवदन्तिअनुसार स्वर्गया इन्द्रजुयात (डांकिनि मां) दागिया रूपय् इन्द्रया मांनं जक मखु बीया रूपय बहुमत कथं बौन नं मा वःगु दु धकाः धयातःगु नं जनश्रुति दु ।

समयबजि नया हाथ्वं हाया हनीगु

यंयाः पुन्ही पर्व जात्राकथं न्हापांगु व्व 'क्वहनेया' निसें सुरु जुयाः बहुमत मत जात्रां क्वचाइगु खःसा निव्वगु व्वकथं ययाः पुन्हीकुन्हु थहनेयाः धकाः थहने लागाय जात्रा न्याइगु खः । चौथिक्नु नानिचायाः यानाः, यःसिं क्वःथलेव यँयाया मत सम्बन्धि जात्रा क्वचाइ ।

थथे युगौयुगनिसें च्याका वयाचवंगु मिप्वाः मर्तनिसें मानव सभ्यताया विकाशक्रम अनुसार विकाश जुजुं वयाचवंगु धार्मिक परम्पराय् आधारित मत खः । विकाशया क्रमय् स्थानीय अनेक थीथी जाति, धर्म तथा थःथःगु विवेककथं नं तरह तरहया मतत दयेकाः च्याकाः वयाचवंगु गुलिखे मतत दु । गथेकि - यँ देशय् क्वहने लागा न्हूधः त्वाः व तेक्या दथु लागाय् ह्यूमत त्वाल्य ह्यूमतया नांयागु छगू भिन्न हे स्वरूपया चाचाः हिलाचवंगु मत च्याकीगु दु । ख्वप देशयनं यँयाःबलय् यामचा नांया मतया जात्रा जुइगु दु । यँयाःबलय् हे विभिन्न त्वाः त्वाःलय् थःथःपिनिगु निजी पारिवारिक संस्कृतिकथं यँयाः या दलू पुज्यायेगु धकाः यँया फल्चा स्वनाः, फल्चाय् थःथःपिनिगु छँया व्यवस्था स्वरूपया मत (ब्यांदलू गोरमत, त्वाच्चा मत) मत च्याकाः यँयाः पुन्हीया दलू पुज्याना समय् इनेगु याइपि यक्व हे दु । प्रस्तुत च्वसुया च्वमि जि मोतिलक्ष्मी शाक्यपिनि नं नीजि फल्चा तथा दलू पुज्याना समय् इनेमाः । जिमि च्याकेगु यँयाःया फलचामत ल्वहंयागु 'ग्वाराचा पालाचा मत' खः । गुगु मतया स्थिति थौकन्हय् पुलांपुलांगु संरचना, संस्कार, संस्कृति संरक्षण यानातये सयेकेमाः, फयेकेमाः धकाः च्वापुकाचा म्हुतु न्यायेक न्यायेकुं हे छु गथे जुयाः तना वनाचवन धायेफुगु स्थिति हे मदुगु जुयाः वयाचवंगु जुल ।

(लुमंका - साहित्यकार मनोरमा शर्मायागु “भीगु समाज व संस्कृतिइ मत” (थौकन्ह ल्याः ३०० / ने. सं. ११४२))

राष्ट्रिय विभूति शंखधर साख्वा

जनस्तरं राष्ट्रिय संवत चलय्
यागु चानचुने खाँ मखु । वनं सामन्त
जुजु पिनिगु पालय । जुजु राघवदेवया
पालय शंखधर साख्वा जुं नेपाल सम्बत
सुरु यात धाय्गु खाँ विवाद मरूसां
लखु तिर्थ, शंखमूलया फि निश्चित
साइतय् लिकायो लूँ जूगु अलय् ख्वपया
जुजु फि काय्के छ्व पिसं शंखधरया
सत्कारय् लाडः थमनं हःगु फि हिल
बियानं मचःगु अलय लूँ जुक्व शंखधर
थाय् फि ख्वपया जुजुयाय् दरवारय् लागू
किम्बदन्ती थौं तक नं न्यनय दःनि ।
किम्बदन्ती इतिहास प्रमाणित याय
मफूतलय् जनताया दश्वी लोक साहित्य
काथं म्वाडः च्वंगुलिं गुब्बे उकिता

अनुसन्धान याडः धात्थेंगु खाँ पिताबिय
फै मखु उब्बेतक किम्बदन्तीया हाँगः
ल्यं दानि मखु । सायद आना गाडधन
(सुर्न मखांक स्वथाड-तःगुधन) जक दःगु
लिकायो हःगुलि शंखधर लोक
कल्याणया खाँ काड थःकय् लाकगु
खःला ! न्ह्याथय् हे जूसां नेपाल सम्बत
न्ह्याकगुयां सत्यखाँ जुगुलिं शंखधर
साख्वाता राष्ट्रिय विभूति मानय् यागु
खः । दुनियाया योगदान व छम्हा सामान्य
मनुं नं बांलागु ज्या यागु लूँ दूँ लुइकगु
स्वयो म्हवँ मजु । नपां दासताया सिखः
चफुडः त्यासा धेबा (ऋण) पुलः बयूगु
खाँ नं वयक याता लुमांसे नेपाल सम्बत
१९४४ या भिन्तुना देछायो च्वडा ।

मास्तर जगत सुन्दर मल्ल

ख्वपया खौमा त्वालय (सन् १८८२-१९५२) वि.सं १९३९-२००९ या मास्टर जगत सुन्दर मल्लया इहलिला खः ।
वयकया ब्वा विष्णुधर मल्ल व मां जगत

लक्ष्मी मल्ल
खसा वयकया
जहान जनक
लक्ष्मी मल्ल
खः ।

हिदा या
उमेरय् यें या
दरवार हाइ
स्कूलय् ब्वड
लि प ।
कलकताय्
ब्वड ल्याहाँ
भग्यानि
वयकलं थगु हे
छँ ब्वनय्कुथि
चाय्क नेपाल

भाषं आखः ब्वंकः द्यूगु खः ।

‘माँ भाषं आखः ब्वंकसा मथां आखः
सै’ धाय्गु खाँ काँ कां राणा शासनया इलय
जनतात आखः ब्वनय्ता राणातय्गु
स्वीकृतिकाय मःगु इलय नेपाल भाषां ‘खाँवः
धुकु’ इसपया बाख्थ्या नेपाल भाषां भाय्
हिला, अलय गोरखाली अंग्रेजी, नेपाली
अंग्रेजीया भाय् हिला साफू नपां थी थी साफूत
चवयो नेपालभाषाया उत्थान जक मखु
मिसातय्ता नं आखः ब्वंकय् मः धाय्गु
अभियान न्ह्याकः पला छिडः द्यूम्हा मास्तर
जगत सुन्दर मल्ल जनताया चोम्हा, मनु खः
। जनताता ग्वाकय्गु थानय्गु इलय थःगु
जीवन पाडः जेल नेलया कष्ट व र
णाशासनया ख्याच्च नपां मग्यासिं पलाछिडः
द्यूम्हा हानय् वहम्हा व्यक्ति मध्ये खः ।
वयकया बुद्धिया लसताय वयकया लुमन्ति
श्रद्धा याडः च्वडा ।

स्वप नगरपालिकाया ज्या भवः त

नगरबासी पिन्के दःगु ज्ञान, सीप व क्षमता नगर विकासय् छ्यलय्मः

कार्तिक १ गते

खप नगरपालिका वडा नं १ या गवसालय वडा नं १ या वडाध्यक्ष श्याम कृष्ण खत्री जु या सभा नाथोलय जुगु भिन्तुना काल बिल ज्या इवः सं मू पाहाँ खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं अः अपलं विषयया बुद्धिजीवी यक्वदय धुंकगुलिं थकय् दःगु ज्ञान, सीप व क्षमता नगर विकासया लागिं छ्यलय् फः सा दे हज्याकय्ता हे ग्वाहाली जुइगु खाँ काडः दिल ।

वयकलं खप देया बारे थाय्थासय् थीथी खाँ जुयो चवंगु न्हिथासे जिपुं पार्टी कार्यकर्ता जूगुलिं पार्टीया नीति निर्देशनय् ज्या याय् मःपुं धायो दिसे जिमिता चवछायगु स्वयो रचनात्मक आलोचना ब्यूसा बांला धायो दिल । जनताता भिं जुइगु काथंया छुं नं सल्लाह-सुभावा ब्यूसा फक्व सम्बोधन याय्गु कुतःयाय् धायो दिसे सरकारे वांगु दल तय्सं देशया बारे मस्वसें थः थः ता जक जिइकेगु नेता

कार्यकर्ता पिसं हे राजनीतिता बदनाम याता, राजनीति जनताता सेवा याय्मः जनताया सेवा गथे बांमला धाय्गु ? वयकलं धायो दिल ।

वयकलं मोहनीया इलय स्वास्थ्य स्वयो व्यायाम याय्ता सिर्जनात्मक ज्या व भ्रमण याय्ता सुभावा बियोदिसे अनुभव कालबिल याडः विदा भिंगु ज्याखय् छ्यलय् ता सुभावा बिसे भिन्तुना देछायो दिल ।

वडाध्यक्ष खत्री जुं वडाया ज्या इवःखय् सकल वडाबासीपनिगु ग्वाहाली दःगुलिं सुभाय् देछायो न्ह्याब्लें साथ दैगु आशा याडः दिल ।

अथेहे नःपलि सिर्जना नगर(१) या राममणी पौखरेलं स्वास्थ्य, शिक्षाया लागाय् चवजायो चवथें अः कृषिखय् नं चवजाय्केता याडः चवंगु ज्या चवछाय बहज्जु धायोदिल ।

सांस्कृतिक गुरु नपाँ प्याखंम्व देवचन्द्र बज्राचार्य जुं खपया जनतां खप दे अजनं हज्याकय्ता थःथः गु थासं ग्वाहाली याय् मः धायो दिल । पूर्व वडाध्यक्ष लक्ष्मी नारायण खत्री बाँपसः व गाडा व साइकलय् तयो मिपिन्ता थासय् तय फःसा खप दे अभ् बांलाई धायो दिल ।

उगु ज्या इवः सं नगरसभासदपुं गंगा बमन्तु, कल्पना शिल्पकार व सुर्य प्रसाद श्रेष्ठ जु पिसं नं भिन्तुना न्वचु तयो द्यूगु खः ।

मोहनीया बिदा भिंगु, रचनात्मक, ज्याखय् छ्यलय्

कार्तिक २ गते

खप नगरपालिकामा प्रमुख सुनिल प्रजापतिर मोहनीया बिदाता भिंगु व रचनात्मक ज्याखय् छ्यलयमगु सल्लाह बियो दिसे भिन्तुना नं देछायो दिल ।

खप अस्पतालया गवसालय जूगु छँ छँ नर्सिङ सेवाव ब्वनष् कुथिया नर्स पिनिगु लय् लय् पतिक जूइगु बैठक नपां मोहनीया भिन्तुना ज्या इवः सं मोहनी बलय् ला, चिल्लो, थ्वँ, ऐला अपःलं नैगुलिं बिचः यासे व्यायाम याडः थःगु ज्यू भिंकय्ता सुभावा बियो दिल ।

छुं दिन न्ह्यो प्रधानमन्त्री प्रचण्डं गैर आवासीय नेपाली पिन्ता नागरिकता विद्यगु ज्या न्ह्याकसेलिं अः नागरिकता त्वःत

चवडः विदेशय् चवडः चवपिन्ता नागरिकता काय्गु लाँपु चःगु अमिसं नेपः स्वयो विदेशीतय्ता भिं याय्ता स्वइगु खाँ व्याकसे शासक दलं देयाता सिक्किमीकरण व फीजी याय्ता स्वगु खाँ काडः दिल ।

राजनीति याइपूँ भिंसा जनतां सुख सिइगु खाँ व्याकसे वयकलं सरकारय् चवडः चवपुं विदेशी दलाल जुयो ज्या साड, चवंगु खाँ काडः दिल ।

उगु ज्या इवः सं खप अस्पतालया डा. अमर प्रजापति, डा. रत्नसुन्दर लासिव, स्टाफ नर्स रचना सुवाल न्वचु तयो द्यूगु खःसा हिगुं तुं वडाया वडानर्स व ब्वनय्कुथिया नर्स पिसं स्वास्थ्यया खायँ ल चिछ्या प्रतिवेदन पिब्वयो दिल ।

वडाराष्ट्र अहंकारवादं हलिमय अशान्ति

कार्तिक २ गते

आदर्श समाजय् फुक्क धाय्थें मन्तयगु सांस्कृतिक स्तर बांलाय धुंकी । उगु समाजय् प्रहरी, अदालत, जेल मालिमखु । छंगु जिगु धाय्गु नं दैमखु । उकीं युद्ध नं जुइमखु । युद्ध खय् जुइगु खर्च जक हलिमयया शिक्षा, स्वास्थ्य नपां थी थी विकास निर्माणय् खर्च याय फै । हलिमयया आर्थिक विकासय् ग्वाहाली जुई । आदर्श

समाज दय्केता भीसं मदिवक कुतः याय् मः ।

चवयया खाँ नेपाल मजदुर किसान पार्टीया छ्याञ्जे नपां संघीय सांसद प्रेम सुवाल जुं पर्यटक पिनि पथप्रदर्शक मुंकेय्गु व भिन्तुना काल बिल ज्याखय् धायो द्यूगु खः। वयकलं भीगु देशया सरकारय् वापुं नेतातय्गु सांस्कृतिक स्तर मरुगुलिं भ्रष्टाचार,

तस्करी, भूमाफिया, मानव तस्करी, देया ल्यासे ल्याम्हो पुं विदेशय् वांगु खाँ ब्याकसे एम सीसी थजगु देशता मभिंगु सम्भौता यागु नपां देशया कोशी, गण्डकी, महाकाली व कर्णाली थजगु खुसी त भारतता ल ल्हा सेलिं थौं भीगु दे तस्कं म्हवें जक विकास जूगु अतिकम विकसित जुयो गरिब देशया नां धलः खय् लाडः चवंगु दः धायोदिल । अः तक सरकारं मुलु छपु हे मदय्कगु नपां दःगु कलकारखानातनं ख्वखचा मूलं निजीकरण याडः देशया उत्पादन शून्य याडः कृषि प्रधान देशया नां जक भजन हालः देशय् देसी सः कारखाना नपां मदय्कः कत देया भरय् चवनय् माय्कः देया आर्थिक अवस्था भन भन कमजोर याडः यंकुगु खाँ काडः दिल ।

अः हलिमय वडाराष्ट्र अहंकारवादयाडः अशान्ति जुयो चवंगु प्यालेस्टाइन थःगु देया अस्तित्वया लागिं ल्वाड चवंगु खाँ ब्याकसे वयकलं व्यक्तिगत स्वार्थ मरुपुं मन्तु छतिं हे ग्याइमखु अलय भीम्हा सरकारं भारतीय प्रधानमन्त्री मोदीनं कुटनैतिक मर्यादा हाचांगायो नेपः या भूमि कालापानी भ्रमण याडा नं छु हे नुवाय

मफःगुलिं भारतीय दलाल सावित जुगु दःधायो दिल । वयकलं भीपुं लाँजुवः पिसं नं देया भूगोल, कुटनैतिक व्यवहार, इतिहास, कला संस्कृति व सम्पदाथजगु विषय ब्वडः राजनैतिक रूपं सुसंस्कृत जुयो पर्यटक पिन्ता खःगु खाँ कानय्ता बः याडः दिल ।

उपप्रमुख रजनी जोशीं ख्वप देता पर्यटकीय गन्तव्य स्थल दय्केता नेमकिपाया नायो नपां

वरिष्ठ राजनीतिज्ञ नारायणमान बिजुक्छें जुं चवयो द्यूगु 'सच्छिदा लिपा या ख्वप दे' साफू काथं हज्याडः चवडागु खाँ ब्याक दिल ।

ज्या इवः या सभायो नायो नपां पथ प्रदर्शक, परिचालन समितिया कजि गौतम प्रसाद लासिव जुं लाँजुवपुं सदभावनाया राजदूत जूगुलिं बांलाक व्यवहार याडः हज्याय् मः धायो दिल ।

ज्या इवः सं भक्तपुर पर्यटन विकास समितिया नायो दिपेश राज शर्मा, ख्वप नगरपालिकाया वातावरण व पर्यटन समितिया दुजपुं उपेन्द्र सुवाल, मञ्जु लाखाजु, पथप्रदर्शक परिचालन समितिया दुजः पुं रामसुन्दर भेले, लाँजु व पुं सुरेश परियार व श्रीजन प्रजापतिं नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

ख्वप वडा नं २ ता स्वर्णपदक

२०८० कार्तिक १ गते निसैं ४ गते तक स्पेन इभेन्ट्सया ग्वसालय यलया सातदोबाटोया राष्ट्रिय खेलकुद परिषदया हलय जूगु देश ब्यागु अन्तर वडा टेबुल टेनिस धिं धिं बल्लासं ख्वप नगरपालिका वडा नं. २ लेडिज टिम इभेन्टसं स्वर्ण पदक त्याकय्ता तःलागु खः । उगु कासायाकासामि पुं मञ्जु सुवाल, अञ्जु सुवाल, क्यारिना सुवाल, उरबि सुवाल व मेम्हा मञ्जु सुवाल पुं म्हेतगु खः । अथेहे उगु वडां ब्वतिक म्हा मञ्जु सुवाल महिला खुल्ला धिं धिं बल्लासं रजत पदक त्याकय्ता तः लागु खाँ प्रशिक्षक रवि सुवाल धायो दिल ।

गैर आवासीय नागरिकपिन्ता नागरिकता वियूगु खाँ खं देशता गम्भीर व लिपाथ्यंक लिच्चः लाइगु

कार्तिक २ गते

ख्वप नगरपालिका वडा नं ७ या ग्वसालय् जूगु ज्या इवःसं ज्या इवः या मू पाहाँ नपां ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापती जुं नेपः मिपिन्ता नागरिकता बियौ छुं मपाइगु अलय गैर आवासीय नागरिकपिन्ता नागरिकता ब्यूसा लिपाथ्यंकः गम्भीर लिच्चःलाइगु खाँ ब्याकसे विदेश्य च्वडः च्वंपुं लाखौ नागरिकपिसं भोत क्व फवाईबल्य विदेशीया स्वार्थता स्वयफःगु खाँ ब्याकसे लेण्डुपं सिक्किमता भारत्य दुसुकथें भारतया अंग भीदे नं याय्ता मताधिकार नं छगू स्थल्लागु ज्याभः जुइगु खतरा दःगु खाँ ब्याक दिल ।

एमसीसी व एसपीपी नेपः ता भिं मयाइगु खाँ ब्याकसे विदेशीतय्ता राजनीतिक अधिकार वियूगु स्थिति वयफः धायो वयकलं धायोदिल ।

शिक्षा, स्वास्थ्य, सुचुकुख्य लिपालागु ख्वप दे थौं फुक्कसिया मन लुयफःगु थाय् काथं हज्याडच्वंगु खाँ ब्याकसे नगरपालिकां उथिंग्यंक विकास याय्गुलि बः बियो च्वंगु दः । धायो दिसे वयकलं ख्वपया 'ख्वप मोडेल' थौं देयाय् हे गौरव व प्रतिष्ठाया विषय जुयो च्वंगु खाँ ब्याकसे ख्वप नगरपालिकां थें मेगु स्थानीय तहं नं स्वायत्त हंगं थः थः गु थासय् विकास यागु खःसा दे मथां हज्याइगु खाँ काडः दिल ।

ज्या इवःया सभाया नायो नपां वडा नं ७ या वडाध्यक्ष उक्केश कवां जुं वडाय् जुयो च्वंगु ज्याइवः ब्वयो दिसे ख्वैह्या नाः सफा याय्गुलि तस्कं थाक्यो च्वंगु अः उपचार फुबु दय्क च्वंगु दः धायो दिल ।

वडां भौरबही दुनय् संग्रहालय दय्केगु योजना दयक च्वंगु खाँ ब्याकसे वयकलं वडाया ज्या इवः सं मदिक्व ग्वाहाली याडः च्वंपुं सकल सिता सुभाय नपां मोहनीया भिन्तुना देछायो दिल ।

ज्या इवः सं नेमकिपा ७ वडाया इन्चार्ज कृष्ण गोविन्द खाइजु, वडाया दुजः हेरा ख्याजु, वडासचिव विजय लोहलां नं न्वचु तयो द्यूगु खः । ज्या इवः या मू पाहाँ ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं नगरस्तरीय व वडास्तरीय योजनाता दय्केगु समिति व अनुगमन समिति च्वडः ज्या साडः द्यूपिन्ता हनापौ लः ल्हाडः दिल ।

लोकेश्वर साकोसया साधारण सभा

कार्तिक ८ गते

लोकेश्वर साकोसया १६ कगू साधारण सभाया मू पाहाँ ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं सहकारी संस्थां दुजः पिन्ता ज्या दैगु तालिम, सांस्कृतिक प्रशिक्षण, शैक्षिक ऋण बियो ग्वाहाली याय् मःगु राजनीतिक कार्यकर्ता न्ह्याथाय् हे वासां देश व जनताया सेवा याय् मःगु खाँ ब्याकसे नागरिकपिसं धायो दय्काथं अक्सिजन प्लान्ट निः स्वानय्ता आइसोलेसन केन्द्र चाय्केता संस्था

तय्सं ग्वाहाली यागु नपां सामुदायिक कोषया बच्छी धेबा नगरपालिकाय् मुनयता आग्रह याडागु अः धेबा म्वाय्क अक्सिजन इडः बियो च्वडागु खाँ नं ब्याक दिल ।

वयकलं एमसीसी राष्ट्रघाटी सम्भौतां अमेरिकी सेना भीथाय् द्रहं वय फःगु खाँ ब्याकसे अजगु सम्भौता खारेज मयातल्य् ल्वाय्मः धायो दिल ।

अथेहे वडा नं. २ या वडाध्यक्ष हरिप्रसाद बासुकलां सहकारी सिद्धान्त काथं संस्था न्ह्याकय्मः धायो दिलसा वडा नं. १५ या पूर्व वडाध्यक्ष रविन्द्र खबुजां विदेश्य वानिपुं ब्वनामिपुं पानय्ता नेपालं शैक्षिक सुधार याय्मः धायो दिलसा नगर सभासद श्याम सुन्दर मातां नं कानुन विपरित संस्था चाय्के मवियागु खाँ काडः दिल । जिल्ला वचतया कान्छाभक्त घजुं सिद्धिगणेश बचतया न्वकु विष्णु राम दुमरु पिसं भिन्तुना न्वचु बियो द्यूगु ज्या इवःया सभानायोया भाला संस्थाया नायो राजन जतिं याडः द्यूगु खः । मू पाहाँ प्रजापति जुं थाकालिपुं जेष्ठ संस्था पिन्ता दोसल्ला डय्कः व हिंन्यगु तगिं पास जूपुं ब्वनामिपिन्ता सुभाय् पौ देछायो दिल ।

शासक दलया नेतात विदेशया कतामारीचा

कार्तिक ८ गते

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया छ्याञ्जे नपां संघीय सांसद प्रेम सुवालया पाहाँलय् खप नगरपालिकाया स्वसालय जुगु भिन्तुना काल बिल व सिरपा लःल्हाय्गु ज्या इवः सं शासक दलया नेतात विदेशं धः थें चवनिपुं, आत्मसमर्पणवादी खः धायो दिसे सिद्धान्तहीन सरकारं जनताया लागिं सेवा याय मफैगु खाँ ब्याकसे फुक्क स्थानीय तहलय् कृषिविज्ञपुं तयो उत्पादन वृद्धियाय्मः अः कतया भरय् नसा त्वसा कायो चवनय् मः गु दुःखया खाँ खः धायो दिल ।

वयकलं घोषणा पत्र काथं ज्या इवः दय्कः ज्या साडः उकिता कर्मचारीपिसं प्रतिवद्ध जुयो ज्याखय् छ्यलय्मः नपां ब्वनय्कुथि न्हँगु पुस्ताता उत्साहित याय्ता थी थी अतिरिक्त ज्या इवः स्यनय् मःगु देया लागिं योग्यपुं नागरिकपुं ब्वलांकय्ता नगरपालिका ब्वस्यलाय्मः धायो दिल ।

ज्या इवःया सभाया नायो नपां खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं जनप्रतिनिधिपिनिगु दीर्घकालीन सोच व तातुना पुवांकय्या लागिं नीति कार्यान्वयन याइपूँ कर्मचारीपुं जुगुलिं अमिसं अनुशासित व ईमानदार जुयो ज्या सांसा दकः जनतां सुख मति तैगु धायोदिसे कर्मचारी व ब्वनामिपुं देया सुरक्षाया निंति राजनीतिक

रूपं सचते जुयमः धायोदिल ।

खप नगरपालिकां नगरबासीपिन्ता सकृय याय्ता थी थी ज्या इवः यायां वगु नपां समाजवाद उन्मुख ज्या यायां वगु मेगु नगरपालिकां सय्केता वयो च्वंगु खाँ न कुल दिल ।

उगु ज्या इवःसं ७ वडया वडाध्यक्ष उकेश कवां ८ वडाया वडाध्यक्ष रविन्द्र ज्याख्व, ५ वडाया वडाध्यक्ष योगेन्द्रमान बिजुक्छें व शिक्षा शाखाया साधुराम फुयालं न न्वचु तयो द्यगु खः ।

मू पाहाँ सुवाल जुं किपा च्वज्या, न्वचुकला व च्वखँया धिं धिं बल्लासं तःलापुं १७ गू ब्वनय्कुथिया ब्वनामिपिन्ता दसिपौ व सिरपा लः ल्हाड दिल ।

नगर प्रमुख प्रजापति निरीक्षणय्

कार्तिक १३

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जु खप नगरपालिका वडा नं ३ या जागृति मा.वि.व श्रीपद्म मा.वि ब्वनामिपुं गुलि व अलय् शिक्षण क्रियाकलाप गथे खः धाय्गु स्वः भालः । खपय् मोहनी बिदा धुनय् वं ब्वनय्कुथि चाय्क गु खः । वयक नपां २ वडाया वडाध्यक्ष हरिप्रसाद वासुकला, नगरशिक्षा अधिकृत साधुराम फुयाल, नगरशिक्षा अधिकृत कृष्ण प्रसाद कर्माचार्य नं भःगु खः ।

अथेहे नगर प्रमुख प्रजापतिजु खप नगरपालिका वडा नं २ इटाछें भायो गयास मुयोवयो स्थानीय विष्णु तुकंबञ्जारया छैं मिं न्वँथाय् स्वःभायो आनाया स्थिति थुइकः द्यगु खः ।

राष्ट्रिय सभा उपाध्यक्ष खप नगरपालिकाय्

कार्तिक १३ गते

राष्ट्रिय सभाया उपाध्यक्ष उर्मिला अर्याल खप नगरपालिकाय् भायो नगरपालिकाया कार्यसम्पादन स्वयो दिसे देया समसामयिक राजनीतिया खाँय् छलफल याडः दिल । उगु इवल्य वयकलं स्थानीय तह जनताया छँ हनयया सरकार जूगुलिं थुकिता अधिकारं जाय्कः यंकय् मःगु नपां खप नगरपालिकां याडः चवंगु

फुक्क लागाया ज्या डालकाय् बहगु खाँ काडः दिल ।

प्रमुख प्रजापति जुं वयकता लसकुल याडः दिसे संसदय् विचाराधीन शिक्षा विधेयकय् जिल्ला शिक्षा कार्यालय म्वाकः ह्यतांगु संघीयता व संविधानया अखः जूगुलि उकिता खारेज याडः पालिकाता जिम्मा ब्यूसा राज्यया खर्च नं म्हवँ जुइगु, शिक्षक पिसं राजनीति याय् मरू धःगु गलत जुगु व नागरिकता विधेयकं भिमयाइगु, राजनीति देश व जनताता भियाय् मःगु चव्य चव्यया पदाधिकारीपुं बांलासा दे बांलाइगु खाँ ब्याकः दिल ।

नपालाय्गु इवल्य उपप्रमुख रजनी जोशी, ५ वडाया वडाध्यक्ष योगेन्द्र मान बिजुक्छें, स्वकीय सचिव रमाकान्त प्रसाद चौधरी, अधिवक्ता कविता ढुंगाना व खप नगरपालिकाया प्रशासकीय अधिकृत दामोदर सुवालपुं नं उपस्थित दःगु खः । प्रमुख प्रजापति जुं उपाध्यक्ष अर्यालता लोकं हवागु 'म्हवय्खा इयो' व खप नगरपालिकाया पिथनात उपहार कार्थ लःल्हाडः दिल ।

कर्णाली प्रदेश सभाया दुजः भण्डारी खप नगरपालिकाय्

कार्तिक १४

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं नपां कर्णाली प्रदेशया माननीय सभासद नपां सामाजिक विकास समितिया सभापति घनश्याम भण्डारी नपालाड नगरपालिकाया कार्यसम्पादन व कार्य शैलीया अनुभवत काल बिल याडः दिल ।

वयकपिन्ता लसकुस याडः दिसे प्रमुख प्रजापति जुं खप नगरपालिका पाखं चाय्क तः गु कलेजय् कर्णालीया अपलं ब्वनामिपुं नं ब्वडः अपलं प्राविधिक जनशक्ति देया थी थी थासय् च्वडः इमानदार जुयो ज्या साडः चवंगु नपां कर्णाली प्रदेश विकासया अपलं लाँपु दःगु थाय् खः धायोदिसे आना सिलाफल, जडिबुटी, पशुपालन व जलविद्युतया विकास याडः देया दकलय् तः मिगु प्रदेश कार्थ हछ्याय् फै धायोदिसे समुदायता बल्लाकय् फःसा फुकं लागा हज्याइगुलिं नगरपालिकां शिक्षाता हृदाय तयो ज्यासाड वगू खाँ नं ब्याकः दिल ।

उगु इवल्य सभासद भण्डारी जुं नं थः नगर प्रमुख जुयागु इलय दुल्लु नगरपालिकां प्राविधिक शिक्षालय व अस्पताल चाय्कागु उगु संस्थात गथे या सा बांलाकय फै धाय्गु सयकेता 'भक्तपुर मोडेल' स्वः वयागु खाँ ब्याकः दिल ।

निरिक्षण

खप इञ्जिनियरिङ कलेज ठलक बी या दय्क चवंगु भवनया शेर वाल ढलानया ज्या निरीक्षण याडः दिसे खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति ।

घाना, तान्जनीया व अर्जेन्टिनाया प्रतिनिधिपुं ख्वपय्

कार्तिक १४

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जु नपां घाना, तान्जनीया व अर्जेन्टिनाया प्रतिनिधि पुचःलं नपा लःव बलय् वयकपिता लसकुस यासे ख्वप नगरपालिकां शिक्षा, स्वास्थ्य, सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तय्गु पर्यटन प्रवर्द्धन थजगु लागाय् याडः च्वडागु ज्या काडः दिसे नेपाली

सांस्कृतिक काथं तस्कं च्वः जः गू नगर खः धायोदिसे २०७२ सालया तःभ्वखाचां स्यंक ब्यूगु सम्पदात विदेशीया भर मकः सें स्थानीय जनताया ग्वाहाली ल्हवनय्, कानय् व दानय् धुंगु खाँ ब्याकसे ख्वप दे अपलं किसानत

व अफ्रिकी जनता बिस्कं- बिस्कं महादेशयाय्पुं जूसां नं साम्राज्यवाद व विस्तारवाद विरोधी भावना ज्वडः व पुं खः धायोदिल ।

वयकलं अफ्रिकी स्वतन्त्रता सेनानी क्वामे एनक्रोमा घाना याय्म्हा जक मखुसँ अफ्रिकी महादेशया नेता व साम्राज्यवाद व उपनिवेशवादया बिरोधी योद्धा काथं नेपःमि पिसं म्हासिड्कः च्वंगु खाँ ब्याकसे लँ व हिराया देश काथं म्हासिड्का पिढ्वयो वयो च्वंगु घानाया प्राकृतिक स्रोत र साधन साम्राज्यवादी पिनिगु लाहातय् लाकः तः थें नेपः या जलस्रोत नपां प्राकृतिक स्रोत साधन भारतीय विस्तारवादं लाकः कायो च्वंगु खाँ ब्याकसे साम्राज्यवादी देश तय्सं अन्तरराष्ट्रिय मुद्राकोष, एसियाली विकास बैंक, विश्व बैंक थजगु अन्तराष्ट्रिय वित्तीय संस्थानतय्ता नवउदारवादी नीति छ्यलः चिच्याहांगु व कमजोर देशत थःगु लाहातय लाकय्ता ज्याभः काथं छ्यल च्वंगु खाँ कुल दिल ।

प्रमुख प्रजापति जुं ख्वप नगरपालिका पुरातात्विक व

दःगु थाय् जुगुलिं अमिता स्वयो तालिम, भिंगु पुसा ह्यो बियगु ज्या याडः वगु खाँ नं काडः दिसे नेमकिपां नेपालय् हे देसी सः कारखाना तय्ता बः याडः च्वंगु खाँ नं काडः दिल ।

बाओबाबया प्रमुख थियोडोरा पिउस लिंगो जुं नेपः व नेपःमि पिसं यागु लसकुसं लसता प्वंकसे ख्वप नगरपालिकां थःगु तुतिखय् दानय्गु ज्या याडः जनताया सेवा याडः च्वंगु हलिमयया मेमेगु सहरं नं डालकाय बहजु धायो दिल नपां तः भ्वखाचां थुडः स्यंकः ब्यूगु सम्पदात विदेशी ग्वाहाली मकःसँ थानाया जनताया ग्वाहालीं दय्कगु खाँ न्यनय् दयो जिपुं तस्कं लयताया धायो दिल ।

नपालाय्गु दवलय् वागमती प्रदेशया दुजः सुरेन्द्र राज गोसाईं ख्वप नगरपालिकाया उपप्रमुख रजनी जोशी, प्रशासकीय अधिकृत दामोदर सुवाल घाना, तान्जनीया व अर्जेन्टिनाया प्रतिनिधि, प्रमेश पोखरेल नं भःगु खः । नपालाय् धुक वयकपुं ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु कलेज व अस्पताल स्वः भःगु खः ।

ख्वपया राजीव चिकंबञ्जार टेबुल टेनिसय् च्याम्पियन

कार्तिक १५ गते

ख्वपया राजीव चिकंबञ्जार व ओखलढुङ्गाया सुस्मिता खड्का स्वकगु अल नेपाल अन्तर वडा ख्यँ बल कासासं च्याम्पियन जुयता तः लात । स्पिन इभेन्ट प्रा.लि. पाखं ग्वसः ग्वगु धिंधिबल्ला सं पुरुष सिंगल फाइनलसं राजीव सिराहाया कृष्ण थापा मगरता बुकः उपाधि त्याकगु खः ।

अथेहे महिला सिंगल फाइनलय् यशस्वी अवाल ल्यू या ल्यू नपां मगनू यु १६ महिलाखय् ख्वपं स्वर्ण त्याकगु खः ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं पाखं स्पिन इभेन्ट प्रा.लि. या ग्वसालय जुगु धिंधि बल्लासं त्याकः वःपुं कासामि पिन्ता लःस हांसे लाँपु नं काडः दिल ।

ब्वनय्कुथिया शिक्षक/शिक्षिका पिन्ता कासाया प्रशिक्षक तालिम

कार्तिक १७ गते

ख्वप नगरपालिकाया ग्वसालय संस्थागत व सामुदायिक ब्वनय्कुथिया शिक्षक शिक्षिकापिन्ता कासाया प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिमया उलेज्या याड : दिसे ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं ख्वपया चाकली विकास याय्गु मतिं नगरपालिकां ज्या न्ह्याकः च्वंगु नपां ब्वनामिपिन्ता स्वयो कासात न्ह्याकय् फःसा देयाता मःपुं कासामि पुं ब्वलांकय् अःपुङ्गु खौं काडः दिल ।

इजरायली आक्रमणया विरोधय् प्यालेस्तानया पालिङ्ग हलिमय्या अपलं देशं सः श्वयक वयो च्वंगु खौं कुल दिसे नेपः मि पिसं नं इजरायली नरसंहारया विरोध याय्मः धायोदिसे वयकलं छम्हा शिक्षकं अपलं ब्वनामिपिन्ता स्यनय् फैगुलि ख्वप नगरपालिकां ब्वनय्कुथिया शिक्षक पिन्ता स्वयो थुगु तालिम न्ह्याकः च्वंगु धायोदिल । नपां कासाया लिधंसाय् ल्यासे ल्याम्होपसं ब्वनामिपिन्ता सक्रिय याय्ता कासाताहदायतयो वयागु नपां थुकिं कासामिपिन्ता नं ग्वाकिगु खौं ब्याक दिल ।

ख्वप नगरपालिकां कासाया ज्या इवः नपां नपां कासाया पूर्वाधार नं दय्कः यंकय्गु इवलय वडा नं ८ लिबाली कभर्ड हल न्ह्याकय् धुंगु नपां ब्याडमिन्टन कभर्ड हल क्वचाइथे च्वंगु खौं वयकलं ब्याक दिल ।

उगु ज्या इवःसं ख्वप नगरपालिकाय उप प्रमुख रजनी जोशी जुं दायँ दायँ पतिकं ब्वनय्कुथि ब्यागु कासाया धिंधिबल्ला

याड वयागु नपां ख्वप नगरपालिकां अरनिको सभाभवन व कासा ख्यः हदाय तयो ज्यासाडः वगु खौं ब्याकसे देश भक्त जुयमः धायोदिल ।

अथेहे वडा नं १ या वडाध्यक्ष श्यामकृष्ण खत्री, राष्ट्रिय भलिबल रेफी विनोद चरण राय पिसं न्वचु तयो द्यूगुलि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विजय कुमार शर्मा सुभाव देछायो दिल ।

उगु च्यान्हूया प्रशिक्षण तालिमय् सुरक्षा व प्राथमिक उपचार फुटबल, पाठ्योजना, भलिबल, खोखो, एथलेटिक्स, छिकोड कासाया प्रशिक्षण बिङ्गु खौं वडाध्यक्ष श्यामकृष्ण खत्री (१) कं धायो द्यूगु खः । उगु तालिमय ४८ गू ब्वनय्कुथिया शिक्षक शिक्षिकापुं भःगु खः ।

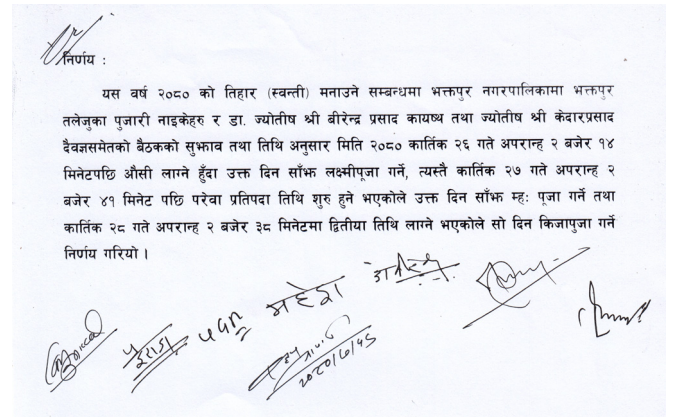
थुगुसीया स्वन्तिया क्वछिडा

कार्तिक १९ गते

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया नायोसुई थुगुसी या स्वान्ति नखा हानय्गु खौं तलेजुया पुजारी नायोपुं नपां ज्योतिष डा. विरेन्द्रप्रसाद कायष्ठ व ज्योतिष श्री केदारप्रसाद दैवज्ञ नपां बैठक च्वडः कार्तिक २६ गते लक्ष्मी पूजा, २७ गते म्हापुजा, २८ गते किजापूजा याय्गु खौं क्वः छित ।

बैठकय् वडा नं ५ या वडाध्यक्ष योगेन्द्रमान बिजुक्छें, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विजय कुमार शर्मा, तलेजुया पुजारीपुं प्रजेशराज राजोपाध्याय, महेश कर्माचार्य, पद्मलोचन कर्माचार्यपुं नं भःगु जुल ।

धरानया बुद्धिजीवीपुं खपय्

कार्तिक १८ गते

‘जिपुं धरान व यें’ (हामी धराने काठमाण्डौं) या कजि शक्ति थापाया न्ह्यलुवाय भःपुं धरानया बुद्धिजीवी पुचःलं खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुयाता नपालाडः खप नगरपालिका पाखं चाय्कः तःगु खप अस्पताल, खप इञ्जिनियरिङ्ग कलेज चाय्केता गथे तःलाता धाय्गु खाँया लिसः प्रमुख जुं नेतात दूरदर्शी व जनता इमानदार जुसा थथेयाय् फैगु खाँ काडः दिल ।

२०५६ सालय् ‘छ्वा छँ छम्हा स्नातक’ ज्या इवः, ज्वडः हज्यागु तातुना पु वांकः अः खप विश्व विद्यालय चाय्केता हज्याड च्वंगु नेमकिपाया कार्यकर्तापुं इमानदार जुयो जनताया सेवा याय्गुलि जक स्वयो ज्या साडः च्वंगु छ्वां तुं समाजया तःमि व चिमिपिन्ता पाकः सुविधा ब्रिय मज्यगु मतिं खप नगरपालिकां ज्या साडः च्वंगु खाँ वयकलं ब्याकः दिल ।

थी थी लागाया बुद्धिजीवी पुं दःगु उगु पुचः या कजि शक्ति थापाजुं मेपिसं धःगु स्वयो थमनं हे थाना वयो थःगु मिखालं स्वय खाडः लयतायागु खाँ ब्याकसे खप नगरपालिकां यागु लसकुसता सुभाय् देछायो दिल ।

खप नगरपालिका वडा नं. ७ या वडाध्यक्ष उकेश कवां, खप अस्पतालया निमित्त मेडिकल डाक्टर मजेश प्रताप मल्लं नं न्वचु तयो द्यगु ज्या इवः सं ३५ म्हा स्वयो अपः प्रतिनिधिपुं भःपिन्ता खप नगरपालिकाया पिथनात लः ल्हाडः दिल ।

अथेहे कार्तिक १८ गते नुवाकोट जिल्लाया शिक्षकपिनिगु पुचः वयो खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जु नपालाडः थानाया थी थी विषय खाँ न्यडः अवलोकन नं याडः दिल ।

चेसया धिंधिं बल्ला

भक्तपुर साकोसया ग्वसालय कार्तिक १७ व १५ नेन्ह्यंक जूगु भक्तपुर साकोस रापिड नेशनल चेस च्याम्पियन शीप सं रुपेश जैसवाल न्हाप जूल । उगु ज्या इवःया सिरपा लः ल्हाय्गु ज्या इवःसं खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनि प्रजापति जुं चेसकासा व राजनीति अथेहे खः धायो दिसे कासामिपिसं क्यंगु च्वजःगु कासाता कदर यासे नगरपालिकां नं कासाया ज्या इवः याडः च्वंगु खाँ काडः दिल ।

**नगरपालिका भीगु हे संस्था खः
इलयहे करपुल ग्वाहाली याय्नु**

लसकुस

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नायो भाजु नारायण मान बिजुक्छें (रोहित) जु नपां चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टी सिचाङ (तिब्बत) स्व शासित लागाया छ्याञ्जे वाङ च्युन चन जुया न्ह्यलुवाय् भ्रःपुं प्रतिनिधि पुचः ता थौं नपालाङः दिल । नपालाय् न्ह्यौं पार्टीया छ्याञ्जे वाङ जुयाता खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति

जुं खपया लाय्कु ध्वाकाय् लसकुस याङः द्यूगु खः ।

उगु पुचलं खपया लाय्कुली च्वंगु न्ह्यय्कं इयो दरवार लें ध्वाका, डय्ङापा इयो दरवार, फसिदेगः (सिलु महाद्यो) चतुर्ब्रम्ह महाबिहार जुयो खप तःमाहीया डातापोल्हें देगः व भैल देगः नं स्वयो द्यूगु जुल ।

कासा स्यनामि पित्ता दसि पौ

कार्तिक २४ गते

खप नगरपालिकाया ग्वसालय् जुगू संस्थागत व सामुदायिक ब्वनय्कुथिया शिक्षक-शिक्षिकापित्ता कासा प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम (कार्तिक १७-२४) क्वचः सेलिं खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं प्रशिक्षक व प्रशिक्षार्थीपित्ता दसि पौ लः ल्हाङः दिल ।

ज्या इवःसं वयकलं थुगु तालिमं प्रशिक्षकपुं ब्वलानिगु नपां कासा हज्याकय् फःसा शैक्षिक उन्नतिता ग्वाहाली जुइगु नपां जनताया

चेतना स्तर थाकाय् मफूसा सांस्कृतिक अतिक्रमण याय् फःगु लिं थानाया मुर्त अमूर्त सम्पदा ल्यंकः स्वाकः वयागु खाँ काङः दिल ।

ज्या इवः सं वडाध्यक्षपुं श्याम कृष्ण खत्री (१) उपेन्द्र सुवाल (४) व वडाया दुजः राम सुन्दर बासी, सैनिक आवासीय मा .वि. या प्र.अ. दल बहादुर पुनः शिक्षा शास्त्र संकाय केन्द्रीय विभागया प्राध्यापक शान्त बहादुर श्रेष्ठ, प्रशिक्षार्थी पुं लक्ष्मी जाकिबंञ्जार व विनय् खड्कां नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

न्हूँदं याली

बजार अनुगमन

कार्तिक २६ गते

थुगुसीया न्हूँदं याली नेपाल भाषा साहित्य तःमुंज्या मुगुथिया ग्वसालय् ग्वसाखलया ग्वाहालीं स्थानीय बाजा गाजा नपां जुल । सुजमाही ६ वडा निसें १० वडा व तः माहीं १ वडा निसें ५ वडाया पुचःत मुडः खौमाय् मा. जगत सुन्दर मल्लया इवातां खय् स्वमः क्वखाय्क लाय्कुली सभा याडः क्वःचःगु खः । सभासं मू पाहाँ नेमकिपाया छ्याञ्जे नपां संघीय सांसद प्रेम सुवालं राष्ट्रिय अन्तर राष्ट्रिय विषय न्वचु तयो द्यगु खः । मू गुथिया नायो आशा कुमार चिकबञ्जारया सभा नायोलय् जूगु उगु सभासं ख्वप नगरपालिकाया उप प्रमुख रजनी जोशी व मूगुथिया छ्याञ्जे नरेश खत्री नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

नेपाल मजदुर किसानपार्टीया छ्याञ्जे नपां संघीय सांसद प्रेम सुवाल, ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति, बागमती प्रदेशया सांसद सुरेन्द्र राज गोसाइँ जु पिसं ख्वपया बजार अनुगमन याडः दिल ।

बजार व्यवस्थापनयाय् भुवलय ख्वप नगरपालिका वडा नं. ५ पसिखेलय् फलफूल बजार या व्यवस्थापन यागु खः । उगु बजारय् स्वन्ति नखाता मगु सामानत मिडगु खाँ व्यवस्थापन धगु दः ।

शिचः हायका

जन्म :
२०१२ कार्तिक १८ गते

निधन :
२०८० कार्तिक १० गते

पूर्ण नाशायण ज्याख्वः

ख्वप नगरपालिका वडा नं. ९ या वडाध्यक्ष रवीन्द्र ज्याख्वः या छ्या
पूर्ण नाशायण ज्याख्वः मरुगुलिं शिचः हायकक्षे शोकसन्तप्त
परिवार जनपिन्ता धैर्य धारण याय् फय्मः दक
क्षमवेदना प्वकः च्वडा ।

ख्वप नगरपालिका
ख्वप-पौ परिवार

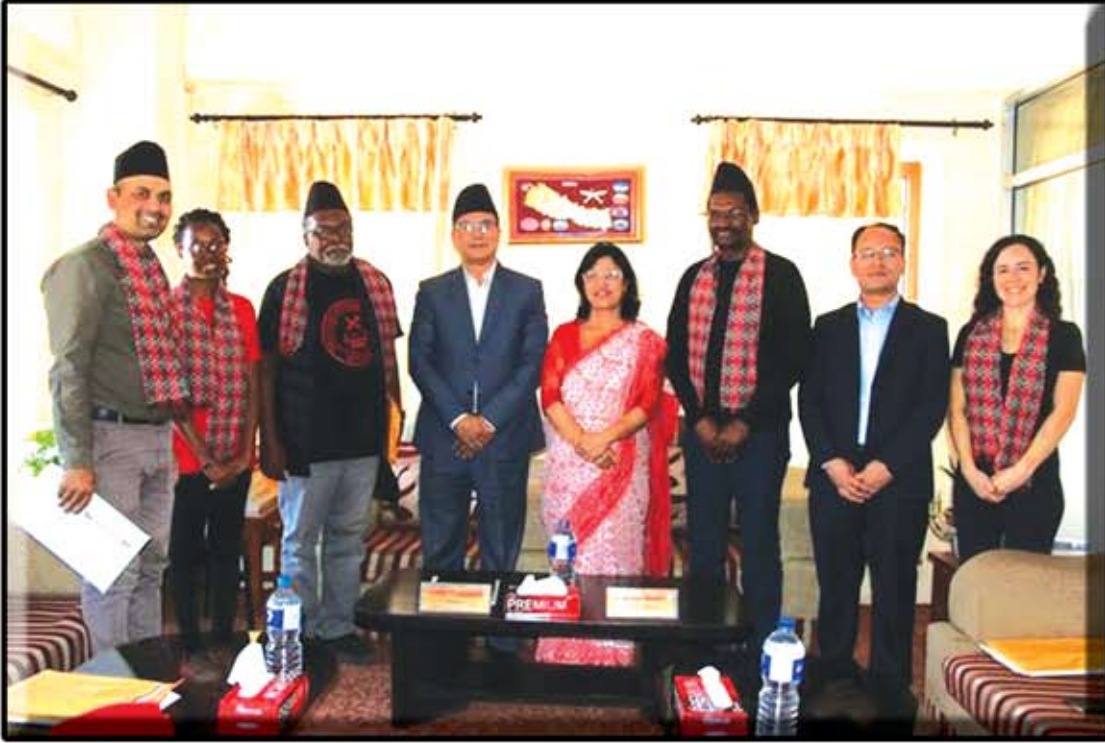
थुगुसीया स्वन्तिनखा हानय्गु ज्या इवः क्वः छियगु बैठकसं
(२०८० कार्तिक १९ गते)

नुवाकोट जिल्लाया शिक्षकपुं स्वप नगरपालिकाय्
(२०८० कार्तिक १८ गते)

घाना, तान्जनिया, अर्जेन्टिनाया प्रतिनिधिपुं ख्वप नगरपालिकाय्
(२०८० कार्तिक १४ गते)

राष्ट्रिय सभाया उपाध्यक्ष अर्याल ख्वप नगरपालिकाय्
(२०८० असोज १३ गते)

